

KÜRDE xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

DİPLOMAT

H.Əliyev

www.Diplomata-kurdi.com

№ 46 (194) 26 Noyabr Çiriyə paş - 2 Dekabr Çileyə pəş sal 2012
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasi

Qiyməti: 40 qəpik
Həjaye:

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.**

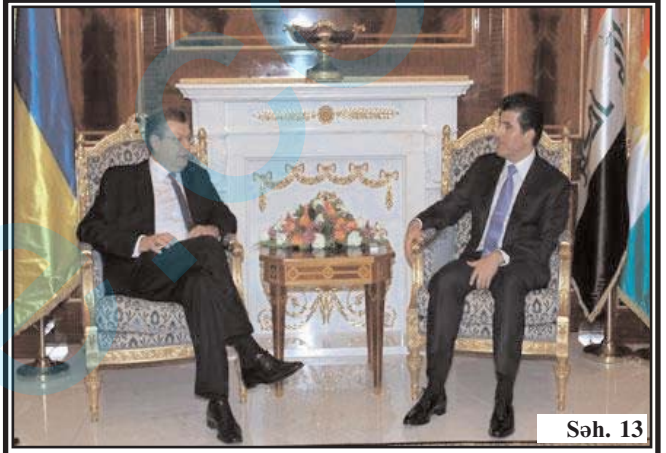
**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.**
Səbahəddin Eloğlu

Səh. 2

Səh. 13

Səh. 13

**Sinqapurda İlham Əliyevin
şərəfinə rəsmi nahar verilmişdir**

**Ukranya li Kurdistanê
konsolxaneya xwe vedike**

**Serokwezîr pəşwaziya
wezîrê derve yê Ukranya kir**

Səh. 3

Səh. 4

Səh. 12

Səh. 12

**Türkiyə hökuməti Abdullah
Öcalanla görüş keçirəcək**

**«Didərginlər»in yaradıcısı
Xosrov Mustafayev**

**Dr. Qasimlo û
hesretên windabûyî!**

**Simkoyê Şikak û
xebatên wî ên çandî**

**Курдские партии объединяются
для провинциальных выборов
в спорных территориях**

Səh. 15

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABƏYA BI FERHENG

Səh. 8

**TALIŞ BİRLİYİNİN TƏSİSÇİSİNDƏN
İKİBAŞLI AÇIQLAMALAR**

Səh. 5

Xulamên Apo Bûne Ataturkçi

Səh. 7

Kürt Konseyi askeri güçleri birleştirmek istiyor

Səh. 3

ÖZALIN NƏŞİNDƏN 4 ZƏHƏR TAPILDI

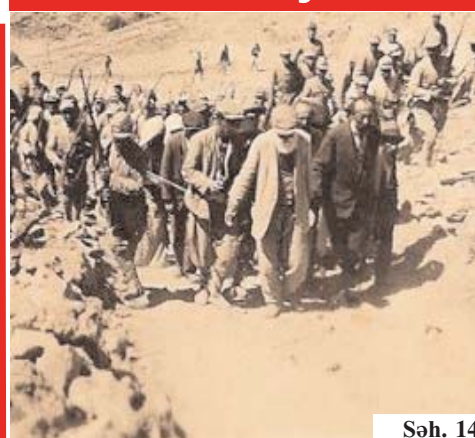
Səh. 3

Səh. 15

Səh. 6

Səh. 14

Səh. 7

Турция заговаривает курдов

**Hazreti Hüseyin,
Kıyam Rehberidir**

**Dersim Soykırımı
Uluslararası Ceza
Mahkemesi'nde**

**Hikûmeta Herêma Kurdistanê
bersiva Malikî da**

İlham Əliyevin Sinqapurda rəsmi qarşılama mərasimi olmuşdur

Prezident İlham Əliyevin "İstana" sarayında rəsmi qarşılama mərasimi olmuşdur.

Azərbaycan dövlətinin başçısını Sinqapur Prezidenti Toni Tan qarşıladı.

Azərbaycan və Sinqapur respublikalarının dövlət bayraqlarının dalğalandığı sarayın qarşısında Prezident İlham Əliyevin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi dövlətimizin başçısına

raport verdi. Azərbaycanın və Sinqapurun dövlət himnləri səsləndi. Dövlət başçıları fəxri qarovul dəstəsinin qarşısından keçdilər. Prezident İlham Əliyev "İstana" sarayının fəxri qonaqlar kitabını imzaladı. Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri Sinqapur Prezidentinə, Sinqapurun dövlət və hökumət rəsmiləri, bu ölkədə akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələri Prezident İlham Əliyevə təqdim olundu.

İlham Əliyevin və Sinqapur Prezidenti Toni Tanın nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olmuşdur

Rəsmi qarşılama mərasimindən sonra Prezident İlham Əliyevin və Sinqapur Prezidenti Toni Tanın nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olmuşdur. Dövlət başçıları rəsmi foto çəkildilər. Görüşdə xüsusi vurğulandı ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu səfəri iki dövlət arasındakı münasibətlərdə çox mühüm və tarixi bir hadisədir. Bu səfər Sinqapur ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin bütün sahələrdə inkişafına güclü təkan verəcəkdir. Qeyd edildi ki, Sinqapur bu gün Cənub-Şərqi Asiya

regionunun həyatında önəmli rola malikdir. Bu baxımdan Sinqapur Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı önəmli mövqeyini xatırladır. Diqqətə çatdırıldı ki, çox dinamik inkişaf edən iki ölkə arasında bütün sahələrdə əməkdaşlıq əlaqələrinin genişlənməsi üçün yaxşı perspektivlər vardır. Bildirilmişdir ki, dövlətlərimiz arasında iqtisadi, ticari və enerji sahələrində müəyyən əlaqələr olsa da bu, hər iki ölkənin mövcud potensialını əks etdirmir. Danışqlar zamanı iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün əlaqələndirici bir qurumun yaradılması barədə razılığa gəldi.

Sinqapurda İlham Əliyevin şərəfinə rəsmi nahar verilmişdir

Sinqapurda İlham Əliyevin şərəfinə rəsmi nahar verilmişdir. Sinqapur Respublikasının Prezidenti Toni Tanın adından bu ölkədə dövlət səfərində olan Prezident İlham Əliyevin şərəfinə rəsmi nahar verilmişdir.

Dövlət başçıları rəsmi naharda nitq söyləmişlər.

Prezident İlham Əliyevin nitqi

- Zati-aliləri cənab Prezident!
Əziz dostlar!

Cənab Prezident, hər şeydən öncə, mənə və nümayəndə heyətimin üzvlərinə göstərdiyiniz səmimi qonaqpərvərliyə və gözəl ölkənizə səfərə dəvət etdiyinizə görə Sizə minnətdarlığımı bildirmək istədim. Dünəndən bəri ölkənizin müstəqillik illərində əldə etdiyi inkişaf və tərəqqi mənə böyük təəssürat bağışlayır. Bu gün Sinqapur inkişaf, sosial müdafiə, investisiya imkanları və beynəlxalq aləmə açıq olmaq baxımından dünyada lider ölkələrdən biridir.

Xalqlarımız və ölkələrimiz arasında bir çox bənzərliklər vardır. Azərbaycan da inkişaf etməkdə olan müstəqil ölkədir. Bizim üçün müstəqillik illərində keçid dövrü güclü dövlətçilik, eyni zamanda, bazar iqtisadiyyatı və yaxşı investisiya imkanları deməkdir. Ölkənizin nümunəsi yenidən müstəqil olan ölkələr üçün olduqca cəlbedicidir. Buna görə də ölkələrimiz arasındakı əməkdaşlıq təbii olaraq sürətlə və uğurla inkişaf edir. Digər bənzərlik isə Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, ölkələrimizin çoxmədəniyyətli olmasıdır. Bu, ölkələrimizin əldə etdiyi ən böyük müsbət keyfiyyətlərdən biridir. Müxtəlif etnik və dini qrupların nümayəndələrinin sülh

şəraitində birgə yaşaması ənənələri regionda həqiqətən olduqca xüsusi bir mühit yaradır. Sinqapur kimi Azərbaycan da multikulturalizm prinsiplərinə yüksək dəyər verir. Buna görə də bizim cəmiyyətlərimiz bütün insanlara öz iradələrini ifadə etməyə, eləcə də sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamağa imkanlar yaradır.

Təbii ki, ölkələrimiz arasındakı münasibətlər olduqca uğurla inkişaf edir və mən deyirdim ki, siyasi əlaqələr çox güclüdür. Mənim ölkənizə ilk dövlət səfərim siyasi əlaqələrimizin bir təzahürüdür. Biz bir çox sahələrdə və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində fəal şəkildə işləyir və əməkdaşlıq edirik. Keçən ilin oktyabrında Azərbaycanın BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv seçilməsi zamanı bizə verdiyi dəstəyə, həmçinin Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin sammiti zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ərazi bütövlüyü prinsipləri əsasında həlli ilə bağlı qəbul edilən qətnaməyə səs verdiyinizə görə ölkənizə təşəkkür edirəm. Biz bu siyasi dəstək əlamətlərinə görə Sizə təşəkkür edirik. Biz də öz növbəmizdə bütün beynəlxalq təşkilatlarda Sinqapuru dəstəkləməyə davam edəcəyik.

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi regional təhlükəsizlik və sabitliyə ən böyük təhlükədir. Əfsuslar olsun ki, müstəqilliyimiz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal olunması, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə və 1 milyon soydaşımızın öz doğma

şəhər və kəndlərindən qovulması, öz vətəninə qaçqın və məcburi köçkünə çevrilməsi ilə nəticələnən bu münaqişə ilə qeyd olundu. Beynəlxalq ictimaiyyət bu münaqişənin həlli ilə bağlı öz yanaşmasını ifadə edib və bu münaqişə ərazi bütövlüyü və beynəlxalq hüquq prinsipləri əsasında həllini tapmalıdır. BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan qoşunlarının Azər-

baycan ərazilərindən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul edib. Əfsuslar olsun ki, bu qətnamələr yerinə yetirilmir. Buna görə də Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin sammiti zamanı Sinqapurun yekdil dəstəyi ədalətə və beynəlxalq hüquqa dəstək əlaməti idi. Ona görə də düşünürəm ki, biz gələcəkdə fəal şəkildə əməkdaşlıq etməyi və siyasi əlaqələrimizi gücləndirməyi davam etdirəcəyik.

Cənab Prezident, bu imkandan istifadə edərək mən dialogumuzu davam etdirmək üçün Sizi bir daha münasib bildiyiniz vaxtda Azərbaycana dövlət səfərinə dəvət edirəm. Bu gün

biz həm də iqtisadi əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə etdik. Siz çıxışınızda bu əməkdaşlığın müsbət nümunələrini qeyd etdiniz. Bizim, həqiqətən də yaxşı nümunələrimiz vardır. "SOCAR" və "Keppel" arasındakı əməkdaşlığın artıq uzun tarixi və ənənələri mövcuddur. İndi isə bu əməkdaşlıq yeni sahələri əhatə edərək uğurla inkişaf edir. Azərbaycanda tərsənə inşası bizə regiondakı bütün dövlətlərin faydalana biləcəyi güclü Xəzər donanmasını yaratmağa imkan verəcəkdir. Biz qədim İpək Yolu üzərində yer-

istiqamətlərdə məsələləri müzakirə etməlidirlər. Azərbaycan inkişaf edir, cənab Prezident, Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, ümumi daxili məhsulun artımı çox sürətlə gedir və son 9 ildə bu, 300 faiz təşkil edib. Daha çox Sinqapur şirkətlərini həm investor, həm də podratçı qismində Azərbaycana işləməyə dəvət etmək üçün çoxlu imkanlar vardır. Biz də öz növbəmizdə investisiya planlarımızla bağlı yeni imkanları nəzərdən keçiririk. Sizin ölkəniz bunun üçün ən əlverişli məkənlərdən biridir. Çünki müstəqillik illərində Siz çox güclü iqtisadiyyat qurmağa nail olmusunuz. Qeyd etdiyim kimi, müxtəlif mədəniyyətlərə malik cəmiyyət, siyasi baxımdan sabit vəziyyət. Ona görə də indi Sinqapur artıq bütün dünya üçün çox mənə kəsb edir.

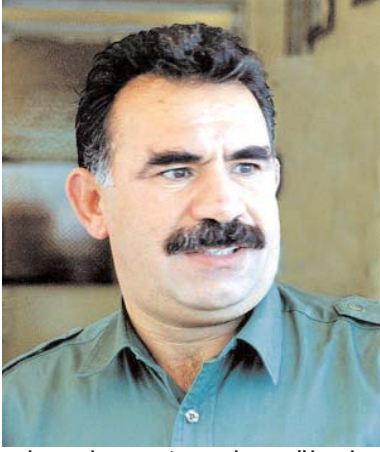
Sizin transformasiyanız və uğurunuz əvvəldə qeyd etdiyim kimi, transformasiyaya, eləcə də bu potensialdan öz xalqları və qonşuları üçün istifadə etməyə ehtiyacı olan bir çox ölkələr üçün yaxşı nümunədir. Bizim, həmçinin humanitar, mədəni mübadilə və təhsil sahələrində əməkdaşlıqla bağlı böyük planlarımız vardır. Şadam ki, gənc azərbaycanlılar sizin universitetlərinizdə təhsil alırlar və ümid edirəm ki, Azərbaycandan bir çox insanlar sizin ölkənizə təhsil almağa və müxtəlif sahələrdə yaxşı mütəxəssis olmağa gələcəklər. Cənab Prezident, mən bir daha Sizə səmimi qonaqpərvərliyə və dəvətinizə görə təşəkkürümü bildirmək istədim. Dünən axşam və bu gün gördüklərimin mənə necə yüksək təəssürat yaratdığını bir daha qeyd etmək istədim. Sizi və xalqınızı bu böyük uğura görə təbrik etmək istəyirəm. Sizə və Sinqapur xalqına ən xoş arzularımı çatdırır, yeni nailiyyətlər diləyirəm.

Biz, həmçinin iqtisadi əlaqələri genişləndirməyi və bu sahədə qarşılıqlı faydalı biznes əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi üçün digər imkanları da araşdırmağı düşünürük. Fikrimcə, ölkələrimizin biznes dairələri bir araya gəlməli və müxtəlif

Görüşün kürd probleminin həlli yolunda dəyişikliklərə səbəb olacağına ümid edilir.

Türkiyə hökuməti PKK terror qrupunun həbsdə olan rəhbəri Abdullah Öcalanla görüş keçirməyi planlaşdırır. Milli.Az Anspress-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə açıqlama verən ölkənin ədliyyə naziri Sədullah Ərgin bildirdi ki, görüşün keçirilməsi ənənəvi xarakter daşıyır.

Onun sözlərinə görə, hökumətin kəşfiyyat orqanları ölkənin təhlükəsizliyi ilə əlaqə-

dar olaraq terrorla mübarizə siyasəti çərçivəsində Öcalanla əvvəllər də görüşlər keçirib və

Türkiyə hökuməti Abdullah Öcalanla görüş keçirəcək

bundan sonra da lazım olduqda bu görüşlər davam etdiriləcək. Qeyd edək ki, görüşün yeri və zamanı ilə bağlı məlumatlar, hələ ki, gizli saxlanılır. Qrupun digər aparıcı üzvləri ilə isə sonuncu dəfə bir neçə il bundan əvvəl Norveçin paytaxtı Osloda gizli görüşlər baş tutub. Qeyd edək ki, son bir neçə həftədir ki, PKK-nın tərəfdaşı olan "Sülh

və demokratiya partiyası"nın həbsxanalarda olan üzvləri aclıq aksiyası keçirir. Bununla bağlı Türkiyənin bir sıra bölgələrində də zorakılıqlarla müşayiət olunan aksiyalar keçirilir. Öcalanın partiya tərəfdarlarına aksiyalara son qoymaları üçün müraciəti fonunda keçirilən görüş kürd probleminin həlli yolunda dəyişikliklərin olacağına ümid verir.

Lakin Öcalanın çağırışlarına baxmayaraq, partiyanın 700-ə yaxın tərəfdarı hələ ki, aclıq aksiyasına son verməyib. Bu arada, rəsmi Ankara ölkədə kürdlərin fəallaşmasını Türkiyənin Suriya ilə olan münasibətləri ilə əlaqələndirib və Suriya prezidenti Bəşər Əsədi PKK qüvvələrinə silah verərək təhrikədar rol oynamaqda ittiham edib.

ÖZALIN NƏŞİNDƏN 4 ZƏHƏR TAPILDI

Türkiyənin sabiq prezidentinin zəhərlənərək öldürüldüyünə dair yeni sensasion məlumatlar yayıldı.

Ölümündəki şübhəli məqama görə Ankara Baş Prokurorluğunun qərarı ilə məzarı açılan Türkiyənin 8-ci prezidenti Turqut Özalin nəşindən 4 zəhərli maddənin aşkarlanması xəbəri yayılıb. "Zaman" qəzetinin verdiyi xəbərə görə, Ədliyyə Tibb Qurumu nəşin qalıqlarında içərisində ağır metallar və radioaktiv maddələrin də olduğu 4 zəhərli maddəni aşkar edib. Ekspertlər hesab edir ki, Özalin orqanizmi bir müddət aldığı radioaktiv maddələrdən yorğun düşüb və sonda ona verilən böcək zəhəri ani ölümə səbəb olub. Xəbər də o da bildirilir ki, artıq Ədliyyə Tibb Qurumu Özalin nəşinin autopsiyası üzrə son mərhələyə gəlib. Gəlinən nəticələr ölüm səbəbi

haqqında dəqiq fikir söyləmək üçün yetərlidir. Başqa sözlə, Özalin nəşindəki 4 toksik maddə prezidentin zəhərlənərək öldürülməsinə heç bir şübhə buraxmır.

"Zaman" qəzetinin özəl xəbərində toksik maddələrdən birinin - DDT-nin (dikloro difenol trikloroethan) Türkiyədə 1980-ci ildən qadağan edildiyi də bildirilir. Adətən böcək zəhəri kimi istifadə edilən bu maddənin bəlli bir miqdarı insan orqanizmində qara ciyəri qısa zamanda parçalamaq gücündədir. DDT təbiətdə və orqanizmdə itməyən maddədir. Ekspertiza zamanı prezident Özalin nəşindən DDT-nin insanı öldürə biləcək dozasının 10 qat artığı müəyyən edilib. Ekspertiza zamanı əldə edilən digər zəhərli maddələr isə kanserojen maddələrə aid Kadmium (Cd), Amerikium və Polonium maddələridir. Son iki

maddə Özalin nəşində ilk iki maddəyə nisbətən daha az miqdarda olub.

Toksikologiya uzmanlarının fikrincə, DDT Turqut Özala su və ya yeməklə verilib. Zəhər orqanizmə daxil olandan az sonra qusma, ishal, güclü tərləmə, nəfəs tutulması, göz bəbəyinin böyüməsi və ya kiçilməsi, nəbzın sürətlənməsi, əzələlərdə zəifləmə, qıcolmalar yadadır. Buna görə də istintaq Özala zəhərin ölümündən 1 gün öncə getdiyi Bolqarıstanın Türkiyə səfirliyində içdiyi limonad, ya da Çanqaya Köşkünə gəldikdən sonra yediyi qidalarla verilməsi üzərində dayanır. Kadmium maddəsi orqanizmə daxil olduqdan sonra qana qarışır. Ağır metal olduğu üçün orqanizmdən çıxır. Sümüklerde toxumaları zədələyərək zəiflik yadadır. Nəşdə az miqdarda tapılan amerikiyum və poloniuma gəlinə, bu

zəhərlər orqanizmin çöküşünə səbəb olur, heç bir halda azalmayan yorğunluq yadadır. Yada salaq ki, Özalin vəfatından az öncə getdiyi Orta Asiya səfəri zamanı həddən artıq yorğun olduğu diqqət çəkirdi. "Zaman" yazır ki, Ədliyyə Tibb Qurumu yaxın günlərdə əldə edilən nəticələrlə bağlı Ankara Baş Prokurorluğuna ətraflı bilgi göndərəcək. musavat.com

Kürt Konseyi askeri güçləri birləşdirmək istiyor

Kürt Yüksek Konseyi'ne bağlı askeri komitenin yeniden kurulması və tüm silahlı grupların birləşməsi üzərində anlaşıqlarını söylədi. Batı Kürdistan Kürt Yüksek Konseyi (KYK) Üyesi Aldar Xelil, digər KYK üzyesi partilərlə Askeri Komite ile Dışilişkilər Komitesi'nin yeniden kurulması, yine Suriye'de demokratik sistemin kurulması konusunda anlaşıqlarını söylədi. Xelil ayrıca, yabancı silahlı grupların varlıklarına qarşı ortak bir görüşündə bulunduğunu belirterek, Batı Kürdistan'da 2 savunma gücünün olamayacağı, tüm güçlerin birləşməsi gerektiğini kaydetti.

Batı Kürdistan Kürt Yüksek Konseyi'nin (KYK) Hewler görüşmələri davam ediyor. Batı Kürdistan Demokratik Halk Hareketi (Tev-Dem) temsilcisi KYK üzyesi Aldar Xelil, KYK üzyesi digər partilərlə gerçəkəştirdikləri toplantılarla ilgili ANF'ye konuştu.

Hewler'deki görüşmə trafiğində, ilk

olarak Federal Kürdistan Bölge Başkanı Mesud Barzani ardından ise Bölge Başkanlık Divanı ve en son olarak da Batı Kürdistanlı 12 parti ile görüşmeler gerçəkəştirdiklerini kaydeden Aldar Xelil, Bölge

Başkanı ile bir kez daha görüşme ihtimalinin olduğunu söyledi.

KYK ASKERİ KOMİTESİ YENİDEN KURULACAK

Batı Kürdistan'da savunma gücü ve bazı çevrelerin silahlı gruplar oluşturma

girişimlerine dikkat çeken Xelil, Batı Kürdistan'da 2 savunma gücünün olmayacağını, tüm güçlerin birləşməsi gerektiğini belirtti. Xelil, görüşmelerde bu konuyu değerlendirdiklerini belirterek, Kürt Yüksek Konseyi'ne bağlı askeri komitenin yeniden kurulması ve tüm silahlı grupların birləşməsi üzərində anlaşıqlarını söylədi.

DIŞ İLİŞKİLER KOMİTESİ DE YENİDEN İNŞAA EDİLECEK

Aldar Xelil, görüşmelerde ayrıca KYK Dışilişkilər Komitesi'nin yeniden inşa edilmesi konusunda da anlaşıqlarını belirterek, tüm dış görüşmelerin bu komite tarafından gerçəkəştiriləcəğini kaydetti.

Xelil, görüşmelerde gündeme gelen digər konularla ilgili ise şunları söyledi: "Kürt hareketinin taleplerinin ortaklaşdırılması üzerinde duruldu. Burada, 'Demokratik Federal Suriye, Kürt halkı ve Suriye toplumu için demokratik sistem'

ortak bir görüş açığa çıktı. Yine bundan böyle Batı Kürdistan tabirinin kullanılmasını istedik, ancak digər partilərə üye arkadaşlarımız karar vermediler ve kararı kongreleri sonrasına kadar ertelediler."

'YABANCI SİLAHLI GRUPLAR KABUL EDİLEMEZDİR'

Serêkaniyê'deki olaylar üzerinde de durduklarını belirten Aldar Xelil, "Biz, yabancı silahlı grupların bölgeye yönelik müdahalelerini kabul etmediğimiz konusunda birləştik. Yine Kürt halkının yabancı silahlı gruplar karşısındaki direnişini selamlama konusunda da fikir birliğine vardı" dedi.

YPG-PEŞMERGE ORTAK GÜÇ KURUYOR'A YALANLAMA

Aldar Xelil ayrıca, Batı Kürdistan Halk Savunma Birlikleri (YPG) ile Peşmerge gücünün ortak askeri güç kuracakları yönündeki haberleri yalanlayarak, söz konusu haberlerin gerçəklerden uzak olduğunu söyledi. Xelil, görüşmelerde sadece Batı Kürdistan'daki güçleri birləştirme üzerinde durduklarını söyledi.

haberdiryarbakir.com

Kürdistan'dan Irak'a ultiमतom

Güneyli Kürd ve Kürdistanlı siyasi parti ve gruplar, Irak'a ultiमतom niteliğində bir açıklama yayınladı.

Kürdistan Başkanlığı sitesinde yer alan bir habere göre, Başkan Mesud Barzani, Güney Kürdistanlı siyasi gruplarla Irak Başbakanı Maliki'ye bağlı Dicle Operasyonu Birlikleri'nin Anayasasının 140. Maddesi'nde belirtilen "sorunlu bölgelere" doğru yola çıkmasının yol açtığı gerginliği görüşmek amacıyla bir araya geldi. 22 Kasım 2012 tarihinde Selahaddin kentinde yapılan toplantı sonucunda ortak bir açıklama yayımlandı.

Dengê Azad (denge-azad.com) adlı Kürt internet sitesinin Kürdistan Başkanlığı resmi sitesine dayandırdığı habere göre; "Siyasi taraflar Irak hükümetinin derin bir krizle yüz yüze olduğu konusunda hemfikirlerdir" diye başlayan ortak açıklamada özetle şu görüşlere yer verildi:

"Irak hükümeti derin bir kriz içindedir. Bu kriz kendini, Anayasa'nın ayaklar altına alınması, siyasi tartışmalarda ordunun kullanılması, diktatörlüğe yönelme, siyasi anlaşmaların ayaklar altına alınması, yetersiz hizmetler, yolsuzluğun artması, idari krizin devam

etmesi, siyasi gerginliğin derinleşmesi biçiminde göstermektedir.

"Toplantıya katılan taraflara göre, Dicle Operasyonu Birlikleri'nin kurulması ve sorunlu bölgelerdeki askeri faaliyetler Anayasa ruhunun ayaklar altına alınmasıdır. Kürtlere yönelik şoven saldırıların tekrarlanması gibi tehlikeleri içinde barındırmaktadır. Bağdat Hükümeti'nin içinde bulunduğu krizi Kürdistan Bölgesi'ne ihraç etme çabasıdır.

"Siyasi grupların temsilcileri Dicle Operasyonu Birlikleri'nin dağıtılmasının gerekliliği konusunda ısrarlıdır ve bu amaçla her türlü siyasal ve

Anayasal yola başvuracaklardır. Ayrıca Irak Ulusal İttifakı ve Irak Parlamentosu'nda bulunan öteki siyasi gruplara ortak bir mektup göndererek, Kürdistan halkının, Anayasa'nın ayaklar altına alınmasına, diktatörlüğün geri gelmesi tehlikesine karşı,

ortak tavrını gösterme kararına vardılar.

"Bu toplantının tüm taraflara mesajı Kürdistan halkının ortak tavrı ve iradesidir. Siyasi güçlerin, Kürdistan Bölgesi'nin huzurunun korunmasında ve Irak'ta demokratik, anayasal federalizm projesinde kararlı olmasıdır. Irak'taki derin krizin çözülmesi için tüm yasal yollara başvurarak ve öteki siyasi gruplarla işbirliği halinde çaba sarf etmektir." Toplantıda sorunların barışçıl biçimde, diyalogla çözülmesine yapılan vurgunun yanı sıra taraflar, beklenmeyen her gelişme konusunda, Kürdistan Peşmerge Güçleri'ne desteklerini açıkladılar.

haberdiryarbakir.com

Mêr dimire nav dimîne

22 ê mijdarê 2012 salê li gundê Proprajênskê nehîya Krasnogvardêyskê li komara Adigêyda (Rûsya) li der mala Mistoyê Rezêqda ê rehmetî heya 1000 mirovî beşdar bibû.

Xêra Mistoyê rehmetî ê navdar dihat dayînê. Ji beştarbûyîya Slavîkê Refo (rojnamêvan) axavtinek kir. Dawîya axavtina xweda weha got: Misto li bajarê Bakûyêda çû ser dilovanîya xweda, wefat kir. Girtîgehêda girtîya rojek ji bo Misto matem (traûr) îlan kir, vê rojê kesî xebreda. Diwarê girtîgehê bi qeytanên reş xemilandin. Misto çawa mêrxas hate hildanê. Siyabend axaftina xwe weha berde-wam kir: "Misto berî her tiştî mêrxasê cîvaka kurd bû. Ew ji piştta gel çû. Ji bo yekbûn û serfirazîya cîvaka kurd ewî gellek xebat kir. Mirovekî durust û xêrxwez bû, belengaz û hejerara hertim alîkarbû, welatparêzekî hêjabû. Gel ew hesdikir. Hertim xizmeta gelê xwedabû. Wusa jî ew heskirîyê gelê dinbû: azerî, rûs, lesgî, taliş, çerkez û y.d. Misto mirovekî întêrnasîonal, birakî layîqbû, jîyanek bi sîyanet derbazkir, ber tu kesî netewîya, pişikdarê rastîyê bû. Misto ku ji vir çû yekbûna me jî belabû. Mixabin Misto ji me çû lê nav û dengê wî ma, ocaxê wîda kurê wî ma, ez bawerim ewê jî bişipe bavê

xwe ê navdar û mêrxas. "Giya li ser koka xwe hêşîn dibe". Rehma Xwedê lêbe." Pey Siyabendra rûsipîyê cîvaka kurd ê gundê Sadovê Ezîzê Mehmed axivî: "Misto ne tenê ji bo me bira,

mêrxas bû, ew bavê me bû. Misto em ji êrîşan, ji zextan diparastin, beqî wî me hev digirt, yekbûna me çêbû. Misto xayî xwedanê me bû."

Ezîz kelogirî bû heya dawîyê

nikaribû raman û fikirên xwe bîne ziman. Hêsir ji cavê wî xuya dibûn.

Têmirê Torin jî axivî, rûsipîkî navdare di nava kurdê vê herêmêda. Têmir dereqa Mistoda weha got: "Misto him jî terefdarê rastîyê bû. Ew esl kurd bû. Em Misto tu wext bîrnakin, hertim bi mera, dilê meda yê bijî. Mirovên weha zû zû nayêne dunyayê, gellekî cesûr û bi cesaret bû. Rastî jî ew mêrxas bû." Gelleka dereqa Mistoda gilîyên baş digotin. Filîtê Hesen ji gundê Platnîrovskê Herêma Korênovskê hatibû.

Ewî di nav koma cîwanada bi şewat weha digot: "Heyfa te mêrî, hezar mêrî hêjabû, - Filîtê hêsirê cave xwe paqij-girî-paqijgirî weha berde-wam kir, - min Mistora biratî kirîye. Misto tenê ne mêrxas bû ew him jî mirovekî dilrehm bû, heyfa wî ji mirovanra dihat, mirovekî dilsoz bû, çî digot ew jî dikir, kes nedixapand. Misto hertim ji mera digot: tu wext derewa nekin. Mirovê derewa dike neyarê Xwedê ye, hun bixwînin, zanebin, mirovên zane pêşda dicin. Gelê xwe, mirova hesabikin, welatê xwe nasbikin, mirovên bê welat sêwîne, gelê xwera, welatê xwera bê temene xizmetê bikin. Em welatparêzîyê ji Misto hînbûn. Ez Mistora ku cîyada diçûm ber wîya

radibûne şipê, gellekî qedirê wî digirtin. Em gellek tiştên baş ji wî fêr dibûn. Rehma Xwedê lêbe. Ew sîwana me bû." Dawîyêda birayê Misto Evdo gelê kurdre razîbûna (sipasîya) xwe anî ziman. Belê, Misto camêrekî maqûl û hêja bû. Êl dayîka mirovane, êl qîmet dide mirova.

Civaka me nixke giranbuha da Mistoyê Rezêq. Lewra Misto hertim gelê xwe temsîl û îfade dikir. Mirov hene tenê ji bo xwe dijîn, lê mirov jî hene ji bo serketina mirovan xwe feda dikin. Misto ji bo mirovan pira dostanîyê bû. Ew ji bo yekbûna gelê xwe jî. Yek jî Misto tenê ne mêrxas, welatparêz, xêrxwezê mirovan, dilsoz, xwedênas bû. Wusa jî wek helbestvanekî yê bîra meda bimîne. Şayada helbestên welatparêzîyê digotin. Bi zimanê kurdî û azerî helbest dinîvîsîn.

Cîvaka kurd di şexsê Mistoda xêrxwezê, mêrxasê û helbestvanek unda kir. Di derbarê mêrê çêda bapirê me weha gotine: «Mêr dimire nav dimîne, şêr dimire cerm dimîne».

Mêr bi kar û emelên xwe qencva tîna naskirin û nixxandinêda.

Lawekî gelê kurd ê hêja me weha windakir. Rehma Xwedê bila li Misto be. Gelê kurd bila saxbe.

Navê Misto hertim yê zindîbe... «Mêr dimire nav dimîne...».

Mêrxas namirin.

Barîyê Teyfûr.
22.XI.2012.

Döyüşçü yoldaşları onu «Msto» deya çağırırdı.

Həyat qəribədir. Hər birimiz bu dünyaya yaşayıb-yaratmaq arzusu ilə gəlirik. Arzular həyatımızın əsas amalına, məqsədinə çevrilir. Ancaq çox az qismimizə bu arzuları həyata keçirmək nəsisib olur. Həyatda elə unudulmaz insanlar var ki, özlərindən sonra tariximizə əsrlər boyu yaşayacaq ad həkk etdirirlər.

Sizə təqdim etmək istədiyim müsahibim də belələrindəndir.

Xosrov Mustafayev 1957-ci ilin noyabrın 27-də, Ermənistanın Vedibasar mahalının Yenice kəndində kürd ailəsində anadan olmuşdur. O, 1918-20-ci illərdə erməni daşnaklarına qarşı mübarizə aparən «Qırmızı tabor»un rəhbəri A.Şadlinski ilə birgə çiyin-çiyinə döyüşən Nəbo Mustafayevın nəvəsidir.

Xosrov Mustafayev 1988-ci ildə SSRİ-nin o dövürki ermənipərəst rəhbərlərinin köməyi ilə ermənilər tərəfindən elindən-obasından deportasiya olunaraq İsmayilli rayonunun Ruşan kəndinə pənah gətirmişdir yüzminlərdən biri idi. 1990-cı ilədək Ruşanda Qarabağ hadisələri ilə əlaqədar olaraq könüllü müdafiə dəstələri yaradılırdı. 1989-cu ildə «Msto» 15 nəfərlə birlikdə Qubadlı rayonunun Əliqulluşağı kəndi ilə həmsərhəd olan Qoris rayonuna gedir. 1990-cı ildə isə Goranboya gəlir. 1991-ci ildə Goranboyda sərhəddə yaxın olduğu üçün 16 ailəlik torpaq sahəsini götürür. Qarabağın ən yüksək strateji yerlərini tutmuş, ermənilərə qarşı döyüş əməliyyatları aparmışdır. Vedibasar, Zəngibasar, Göyçə mahalının qaçqınlarından ibarət «Didərginlər» batalyonunun yaradıcısıdır. Əvvəlcə Batalyonda 25 nəfər olmuşdu. Kiçik bir qrup halında mövcud olan «Didərginlər» silahlı birləşməsi 1991-ci ildə artıq taborə çevrilmişdir.

Taborda 300 nəfər döyüşçü var idi. 992-ci ilin 4 fevral, 7 fevral, 17 fevral, 27 fevral tarixli döyüşlərdə Fəxrəddin İbrahimov, İlham Əliyev, Arif Salahov

«Didərginlər»in yaradıcısı Xosrov Mustafayev

düşmənin 4 ədəd vertalyotunu və bir ədəd YAQ-40 təyyarəsini vururlar. Onları Kəlbəcərin icra başçısı Əvəz Şükürov, 10 min rubl dəyərində mükafatlandırmışdır. Eyni zamanda Goranboy rayon icra hakimiyyətinin başçısı, keçmiş kənd təsərrüfatı naziri İrşad Əliyev «Didərginlər» taboruna xüsusi mükafatlar vermişdi. «Didərginlər» batalyona çevrildəndən sonra, 1992-ci ilin mart ayında Taliş, Marquşavan, mayın 11-də Torpaqtəpə kəndində, iyun ayında Manas, Qaxtut, Qaraçinar, Xarxaput kəndləri Mstonun rəhbərliyi altında ermənilərdən azad edilib.

Bu döyüşlərdən ruhlanan «Didərginlər» 1992-ci il iyun ayının 14-də keçirilmiş Şaumyan rayonunun tamam azad olunmasında fəal iştirak ediblər. Həmin il iyun ayının 16-da Güllüstan, Taliş, 17-də isə Aşağı və Yuxarı Maqadis kəndləri ermənilərdən təmizlənilib.

Xosrov Mustafayevın komandiri olduğu bölük ermənilərin 8 topunu, 4 ədəd BMP-1, 1 ədəd 4 lüləli «Qrad» tipli ağır silahları, çoxlu iriçaplı tüfəngi (pulemyot), digər silah-sursatları qənimət götürərək yenice yaradılan Milli Orduya təhvil veriblər. Bu faktları Nəcməddin Sadıqov təsdiqləyə bilər.

1992-ci il iyul ayının 3-də Levonark Akopkamari, Maqşavuz, Menqrelsk, Maxtaraq kəndləri və Sərsəng su ambarı kimi strateji yerlər də «Didərginlər»in silahlı qüvvələri tərəfindən azad olunubdur.

Bu döyüşlərdə düşmənin 2 ədəd T-72 tankı, 3 ədəd BMP-1 və digər çoxlu sayda silah-sursatları qənimət götürüb və Milli Orduya təhvil verilib.

JDrabon kəndinin azadlığı uğrunda

ən gərgin döyüşlərin birində komandir Xosrov Mustafayev ağır yaralanır. Xosrov Mustafayevın komandirliyi ilə 1993-cü ilin yanvar ayında Aşağı və Yuxarı Güneypəyə, Koçaqurt kəndlərinin 18 fevral- 5 mart tarixlərində isə Kasaet kəndinin, Sərsəng su ambarının, Turbaza adlı məntəqənin azad olunmasında yüksək döyüş rəşadətərinə görə o vaxt

təslim etmişdi. Bunu general-mayor Allahyarov, general Elbrus Orucov, Kərim Vəliyev təsdiq edə bilərlər. 1 yanvar 1994-cü ildə prezident Heydər Əliyevin fərmanı ilə müstəqilliyin qorunması və Azərbaycan dövlətinin ərazi bütövlüyü uğrunda xüsusi xidmətlərinə görə (əmr №83), ikinci dəfə 5 oktyabr 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Dövlət Quruşunun müdafiəsi zamanı əsgəri borcunu şərəflə yerinə yetirdiyinə görə, «Azərbaycan bayrağı» ordeni ilə (əmir № 215) təltif olunublar. Msto hələ 12 iyun 1992-ci ildə idarə etdiyi tankın üzərində «Heydər Əliyev uğrunda» şüarını yazmışdı.

Çünki Msto hələ o zaman Azərbaycanın xilasını onun igid oğlu, dahi siyasətçi H.Əliyevin qaydışında görürdü. Ümumiyyətlə, Mstonun vətən qarşısındakı xidmətləri bununla bitmir.

Eyni zamanda Msto 1992-ci ildə Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyətində Xocalı qaçqınlarına ərzaq və paltar köməkliyi göstərmişdir. 1994-cü ilin sentyabrında Qarabağ döyüşlərində şəhid olmuş qardaşı Alı Ramazan oğlu Mustafayevın hüsr yerinə yığılmış pulu Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyətinə gətirmiş, 280 nəfər şəhid ailəsinə paylamışdır. Msto və onun keçmiş döyüş yoldaşları hesab edir ki, Ali baş komandan İ.Əliyevin dəfələrlə qeyd etdiyi kimi sülh danışıqları baş tutmasa işğal olunmuş torpaqlarımızı silah gücünə düşmən tapdağından azad edəcəyik. Əgər Ali Baş Komandan əmr verərsə keçmiş döyüşçülər kimi hər zaman mübarizəyə hazırıq.

hökumət tərəfindən xüsusi təşəkkür almışdı. Əvvəllər könüllü hərbi birlik kimi mövcud olan «Didərginlər» Milli Ordu yaradıldıqdan sonra dövlətin bu ali qərarını qəbul edərək, Milli Ordunun tərkibində fəaliyyət göstərmiş.

14 aprel 1993-cü il tarixdə Goranboyda 157 -saylı hərbi hissə yaradıldı. Msto həmin hərbi hissənin tərkibində tabor komandiri seçilib. Msto iki ay tabor komandiri olub. İki aydan sonra alay komandirinin müavini olub. 26 dekabr 1993-cü ildə Kəhrilər əməliyyatını keçirib. Bu əməliyyatda ermənilərin 2 ədəd T-72, 1 ədəd BMP-1, 2 ədəd BÖMP-2, 1 ədəd 57 MM-lik AEM topunu, 2 ədəd D-30 topunu, 1 ədəd 100 mm-lik SD-19 topunu, külli miqdarda silah-sursat qənimət götürərək dövlətə

Mehdi Vedili, "Hökm" qəzeti 2004-cü il

Demokratik Taliş Birliyi təsis olundu

Istimai birlik talışların milli və insan hüquqlarını qoruyacağını bəyan edir.

Bu günlərdə bir qrup şəxs Azərbaycan Dövlətçiliyi Naminə Demokratik Taliş Birliyi (ADNDTB) yaratdıqlarını bəyan edib.

Təsis toplantısına ziyalılar, din xadimləri və alimlər qatılıb. Toplantı iştirakçıları Mehdiyə Səfərova quruma sədr seçiblər. Birliyin öz fəaliyyətində milli-mənəvi, əxlaqi və islami dəyərləri prioritet elan etdiyi vurğulanır. Qurumun məramnaməsində ADNDTB-nin milli dövlətçiliyin demokratiya, tolerantlıq, vətəndaş cəmiyyəti ənənələri üzərində qurulması məqsədi ilə yaradıldığı qeyd edilir. Taliş xalqının ölkənin aborigen etnoslarından biri kimi müxtəlif tarixi məqamlarda Azərbaycan dövlətçiliyinin qurulması uğrunda mübarizə

apardığı, ölkənin müstəqilliyində inkaredilməz payı olduğu vurğulanır. Qurum talışların dövlətçiliyə zərbə ola

biləcək istənilən separatçılıq meyillərinin əleyhinə olduqlarını önə çəkir.

Qurumun əsas məqsədi kimi Azərbaycanın bütün vətəndaşlarının bərabərhüquqlu həmrəyliyinə nail olunması, o cümlədən son zamanlar taliş xalqının həyatında ciddi vüsət alan süni assimilyasiya prosesinin, milli özünüdərk harmoniyasının pozulmasının qarşısının alınması göstərilir. Sənəddə xalqın öz dilini, tarixini, ədəbiyyat, etnoqrafiyasını, folklorunu öyrənməklə yenidən özünə qayıtması təqdir edilir.

Ölkə qanunları çərçivəsində fəaliyyət göstərərək qurum taliş xalqının folklor, adət-ənənə və insəsenətini qorumaq və inkişafına nail olmaq istəyir. Məktəblərdə taliş dilinin peşəkar səviyyədə tədris olunması nəzərdə tutulur. Taliş tarixinin öyrənilməsi üçün AR MEA-na müraciət etmək irəli sürülür. Taliş və

Azərbaycan dillərində yayımlanan regional radio və televiziya studiyalarının açılışına nail olmaq qeyd edilir.

Sənəddə taliş tarix və mədəniyyətilə məşğul olan alimlərə, azad fikirli ziyalılara dəstək olmaq, onlara qarşı hər hansı ədalətsizliyə qanun çərçivəsində təkpi göstərmək vurğulanır.

Qurum özünün həftəlik mətbu orqanını taliş və Azərbaycanda dillərində nəşr etməyi nəzərdə tutur. ADNDTB üzvlərinin Azərbaycanda, əsasən talışların kompakt yaşadığı bölgələrdə mütərəqqi fikirli ziyalılar, ağısaqqallar, alimlər, din xadimlərindən və digər nüfuz sahiblərindən ibarət olacağı qeyd edilir. ADNDTB birliyin fəaliyyətini tənzimləyəcək nizamnamənin hazırlanmasının Təşkilat Komitəsinə həvalə etdiyini bildirir. Qurumu Mehdiyə Səfərova və Eldəniz Quliyevin təsis etdiyi nəzərə çatdırılır.

bizimvolinfo.com

Eldəniz Quliyev: "Etnik məsələ bir qığılcıma bənddir, bizim təşkilat qığılcımın alışmaması üçün yaradılıb"

Hadi Rəcəbli: "Bəzi qüvvələr harada qarışıqlıq salmaq istəyirlərsə, etnik və dini amilləri qabardırlar"

Natiq Miri: "O cür qurumların yaradılması kimi addımlar xarici xüsusi xidmət orqanlarının sifarişi ilə atılır"

Rusiyanın və digər xarici güc mərkəzlərinin Azərbaycana təzyiqli rıçaqlarından biri kimi separatizmi alovlandırmaq istədiyi haqda məlumatlar yayılmaqdadır. Rusiyanın Azərbaycandakı səfirinin bu

latının yaradılmasını səhv, yanlış addım adlandırır: "Bunu edənlər düz mövqedə deyillər. Vahid Azərbaycan xalqı var və ölkəni regionlara, şəhərlərə, kəndlərə, məhəllələrə bölmək doğru deyil.

lərin əlinin olmasını istisna etməyən H.Rəcəbli qeyd edib ki, bəzi qüvvələr harada qarışıqlıq salmaq istəyirlərsə, etnik və dini amilləri qabardırlar: "Bunlar Azərbaycanda sabitlik olmasını istəməyən,

təzyiqli yoxdur. Azərbaycanda heç bir etnik azlığın milli-mədəni hüquqları tapdanmır. Hazırda Azərbaycanda siyasi vəziyyət elədir ki, etnik azlıqlar, etnik azlıqlarla qohum olan şəxslərin ölkənin siyasi,

badalaq vurulur. Etnik azlıqlara münasibətdə qeyri-tolerantlıq göstərilməsi birbaşa dövlətçiliyə vurulan zərbədir. Çox ehtiyatla davranmaq, ehtiyatlı olmaq lazımdır. Çünki etnik məsələ bir qığılcıma

TALIŞ BİRLİYİNİN TƏSİSÇİSİNDƏN İKİBAŞLI AÇIQLAMALAR

yaxınlarda Zaqatala bölgəsinə gedib orada bəzi şəxslərlə görüşlər keçirməsi, Azərbaycan Dövlətçiliyi Naminə Demokratik Taliş Birliyi adlı qurumun yaradılması, Rusiyada yaradılan şərti olaraq "Milyarderlər ittifaqı" adlandırılan təşkilatın təsisçilərindən Söyün Sadıqovun və Rusiyadakı taliş icmasının rəhbəri İsmayıl Şabanovun "Talış sədo" qəzetinin Azərbaycanda həbs olunan baş redaktoru Hilal Məmmədovun azadlığa buraxılması üçün Ümumrusiya patriarxi Kirillə müraciət etməsi bir-biri ilə əlaqəli proses təsiri bağışlayır. Ekspertlərin fikrincə, ola bilər ki, Rusiya Azərbaycanda aranı qarışdırmaq istəsin və bunu da milli azlıqlar vasitəsilə həyata keçirsin.

74 sayılı Lənkəran seçki dairəsindən deputat Hadi Rəcəbli isə Taliş Birliyi təşki-

Cibində Azərbaycan pasportu daşıyan, amma fəaliyyətində etnik amili əsas götürən, bu istiqamətdə çalışan hər kəs bütövlükdə dövlətçiliyə ziyan vurur. Bu gün Azərbaycanda bütün etnik qruplara hörmət, xoş münasibət var. Etnik qrupların hüquqları qorunur, onlara hər cür şərait yaradılıb, nümayəndələri hakimiyyətdə təmsil olunurlar, normal fəaliyyət göstərir. Ona görə də etnik amili özünə bayraq edən bir təşkilat heç nəyə nail ola bilməz. Əvvəla, bu o demək deyil ki, onlar xalqı təmsil edir, yaxud xalq onları dəstəkləyir. İkincisi, cənub bölgəsi tam olaraq Azərbaycana inteqrasiya olunub, millətlər, xalqlar bir-birinə qarışıb. Bütün bunlara görə deyirəm ki, həmin adamlar səhv yoldadırlar. Mən bunları pisləyirəm".

Ölkənin cənub bölgəsində tez-tez olduğunu, insanlarla görüşdüyünü bildiren Hadi Rəcəblinin sözlərinə görə, orada yaşayanların etnik ayrışikliyə məruz qalmaları haqda heç bir şikayətləri yoxdur: "Talışlara heç bir təzyiqli yoxdur. Mən buna bariz nümunəyəm, Milli Məclisdə oturmuşam. O bölgədən başqa deputatlar da var. Mənim dediklərim ağısaqqal sözüdür, siyasətçi fikridir, bu məsələləri, problemləri bilən insanın mövqeyidir. Azərbaycanda separatçılıq etmək, ölkəni məhəllələrə bölmək mümkün deyil".

Bu məsələdə xarici qüvvə-

Azərbaycanın inkişafını gözü götürməyən adamların cəhdləri ola bilər. Bunlar da uğursuzluğa düçar olacaq".

Azərbaycan Milli Strateji Təhqiqatlar Mərkəzinin sədri

Natiq Miri də Azərbaycan Dövlətçiliyi Naminə Demokratik Taliş Birliyinin yaradılmasını şərh edərkən bildirdi ki, Moskvanın Azərbaycan dövlətinə və ölkə hakimiyyətinə təsir etmək üçün istifadə edəcəyi mexanizmlər arasında əsas vasitə etnik münaqişələrdir. Azərbaycanda etnik problem hələlik mövcud deyil. Ancaq ölkəmizi belə problemlə üz-üzə qoymaq istəyənlər var: "Əgər bu gün etnik məsələlər süni şəkildə aktivləşdirilsə, hansısa təşkilatlar yaradılsa, gizli əməliyyatlar keçirilsə, burada xarici xüsusi xidmət orqanlarının əlinin olması şübhəsizdir. Həm şimal rayonlarımızda, həm də cənubda bu özünü artıq hiss etdirməkdədir. Burada Rusiya və İranın xüsusi xidmət orqanları daha fəal işləyir. Hazırda Azərbaycanda etnik qruplara heç bir

hərbi, iqtisadi elitada çəkisi daha çoxdur. Ölkədə çoxluqda olan Azərbaycan türklərinin problemləri ilə azsaylı xalqların problemləri eynidir. Odur ki, o cür qurumların yaranmasına ehtiyac yoxdur. O cür qurumların yaradılması kimi addımlar xarici xüsusi xidmət orqanlarının sifarişi ilə atılıb. Bu proses, mənə, davamlı olacaq. Xarici qüvvələr yeni bir alov mənbəyi yaratmaq istəyirlər".

Azərbaycan Dövlətçiliyi Naminə Demokratik Taliş Birliyinin təsisçilərindən olan kinorejissor Eldəniz Quliyev isə "Media forum" saytına müsahibəsində ikibaşlı açıqlamalar verib. "Nədən indiki məqamda belə bir təşkilat yaradıldı" sualına cavabında E.Quliyev deyib ki, hər hansı bir dövlətin etnik azlıqlara yönəlik siyasətində qüsurlar varsa, dövlətçilik böyük təhlükə altına düşə bilər. Birliyin yaranmasını zəruri edən ən əsas amil dövlətçiliyimizi qorumaqdır: "Bunu hansısa məmurun öhdəsinə buraxmaq olmaz. Dövlətçilik naminə hər hansı etnik azlığa qarşı qüsurlu siyasətə son qoyulmalıdır. Lənkəranın, Astaranın regional televiziya var, amma heç birində taliş dilində yarım saatlıq veriliş yayımlanmır, bu, paradoksal haldır. Heç bir sahədə - təhsildə, tibbdə və digər sahələrdə ayrışikliyə yol vermək olmaz. Bu gün talışlar özlərini əsl Azərbaycan vətəndaşları saymaq istəyirlər, amma bu işə kifayət qədər

bənddir. Bizim təşkilat qığılcımın alışmaması üçün yaradılıb. Bizim məqsədimiz separatçı meyllərə qarşı çıxmaqdır". "Mətbuatda informasiyalar gedir ki, Rusiyanın

Azərbaycanda etnik qrupları qızıqdırmaq istəyi var. Niyə indi yaradırsınız bu təşkilatı" sualına cavabında E.Quliyev bildirib ki, ən birinci Rusiyanın Azərbaycanda etnik qrupları qızıqdırmaq cəhdinin qarşısını almaq üçün bu təşkilat yaradılıb: "Bizim bu təşkilatın yaradılmasında Rusiyanın əli yoxdur və ola da bilməz. Hesab edirik ki, Qarabağ faciəsinin yaranmasında, problemin böyüməsində əsas səbəbkarlardan biri Rusiyadır, eyni zamanda Azərbaycanda bəzi etnik azlıqların separatçı meyllərə yuvarlanmasında Rusiyanın rolu böyük olub. Azərbaycan Dövlətçiliyi Naminə Demokratik Taliş Birliyini təsis etmək üçün taliş xalqının ziyalıları, ağısaqqalları, alimləri, din xadimləri və mütərəqqi fikirli insanları ilə məsləhətləşmişik".

musavat.com. E.SƏYİDAĞA

B
a
r
î
Teyfūr

Serokê min.

Hiş û raman dîroka min,
Rêya heqî serokê min,
Zindîdare resena min,
Ronikdarî serokê min.

Bi navê te serfirazim,
Cîhanêda hej û hêzim,
Jîyanêda bi ref rêzim,
Payedarî serokê min.

Serhildana welatê min,
Te şaşkir xaîn,dujmin,
Pêşeroja milletê min,
Tu jîndarî serokê min.

Te gelê kurd tamam rakir,
Dijî neyar seferber kir,
Dergê aza ber me vekir,
Rizgardarî serokê min.

Tuyî mera bîr bawerî,
Ol û îman pêyxemberî,
Pey te dicin bi ruhberî,
Tu evrayî serokê min.

Milyona ra tu qederî,
Reber û parêzgerî,
Wekhevyêra tim bankerî,
Şêwirdarî serokê min,

Dijî sexta hêz,leşkerî,
Vê qadêda têkoşerî,

Berbi ronayê tu me divî,
Bi biryarî serokê min.

Mezlûmara pişikdarî,
Pêş xaîna zulfeqarî,
Rêya rastda berxwedarî,
Wefadarî serokê min.

Ji bo heqîye te kir gazî,
Barbar tera nebû razî,
Tu kurdara şans mirazî,
Dû te dicin bi şanazî,
Fedekarî serokê min.

Bi îsrarî tu xêrxwezî,
Ji bo gelan aştxwezî,
Wekhevîyê tu dixwezî.
Dîrokêra rengewazî,
Altindarî serokê min.

Mera ani te bawerî,
Bi te şabû gelê Arî,
Emrê mera tu buharî,
Secdê dike tera Barî,
Rêya heqî serokê min.

***

Tu wîcdanî wîcdan serok,
Bo me resen esl û kok,
Te vajî kir tamam dîrok,
Jîna nûra tu naverok,
Ziyaretî mera serok.

Neyar bîrî hemû derfet,
Ji me dizî jîne qismet,
Tuyî me ra risq-bereket,
Hatîn ser me bi îxanet,
Cesaretî mera serok.

Hemberî me dunya bû yek,
Havra rabûn bi lez , bi cek,
Tu cî nehat mera komek,
Meydanada em mane tek,
Tu qederî mera serok,
Dunya meyî dunya serok...

***

Dunya ketye dest çeqela,
Înkar dikin me eşkela,
Pêş bêmafîyê em bûn gela,
Meydanada tamam pola,
Bi hewla te birêz serok.

Daxwaza me hemû kurdan,
An mirin an niştîman,
Îro ya meye serhildan,
Têdikoşin bi dil û can,
Bi hewla te birêz serok.

Tu li kuvî em ji wirin,
Bi hevra em bi qedirin,
Dîrokêra kurd qederin,
Em dimeşin qada şerin,
Bi hewla te birêz serok.

Em ji te qe navin cuda,
Ber tu kesî nabin duda.
Te ji mera hêz, qewat da,
Emê nevin tu wext unda,
Bi hewla te birêz serok.

Ya dujmin jê nagire,
Ramana wî tim dağire,
Bê îmane û gawire,
Hemberî wî kurd agire,
Bi hewla te birêz serok.

Tu evrayî wek şems,tavî,
Bê te jîne hertim avî,
Dunya mera tu silavî,
Em terane heyra dawî,
Lap eşkela birêz serok.

Îmralîyêda tu cî navî,
Wedeliye ev tengavî,
Gelê kurd ra bê şik bavî,
Cavra dike me azayî,
Bi hewla te birêz serok.

Bêwar dibê nan û avî,
Ji kurdara wek hewayî,
Ji Îmralê tê azavî,
Bi hewla me birêz SEROK.
Jîna nuyî evra SEROK....

10/X/2012.

Hüseyin
Kürdoğlu

ÇAĞIR ÜSTÜMƏ

(Çadırda xəstə yatan
qaçqın qocanın dilindən)

Ey bahar küləyi, son nəfəsimdir,
Get neçə loğmanı çağır üstümə.
Yağı görməz səni, uç Dəlidağa,
Bir əlçim dumanı çağır üstümə.

Göz viranə qalmış dustaq vətəni,
Ahımdan od alıb yandır düşməni.
Deynən könlüm quşu arzular səni,
Bir Laçın tərlandı çağır üstümə.

Gör mənim gözümlə Sağrı bulağı,
Min illik buz tutan Əriməz dağı.
Nərgizi, laləni, mavi zanbağı,
Yarpızı, reyhanı çağır üstümə.

Ayağa durmağa yoxdur bir umud,
Səngərdən üzünü işıqlıya tut.
Gəlsin, daxmam üstə ağlasın bulud,
Gurşadı, leysanı çağır üstümə.

Uç Sarıbabadan, Araza şığı,
Həkəri, Bərgüşad axır şıdırğı.
Sırlı boyçığeyi, çobanyastığı
Dərmandır, dərmanı çağır üstümə.

Keçir gözlərimdən Qırxqız gülşəni,
Yağlar qırdımı pöhrə meşəni?!
Tap kollar dibində qan bənövşəni,
O dərdi pünhanı çağır üstümə.

Hələ ki, sinəmdə çarpır ürəyim,
Ey Muğan küləyi, budur diləyim:

Gör hara sığınib qaçqın mələyim,
Yaralı ceyranı çağır üstümə.

O dağlar qızının heyranı mənəm,
Həsreti, möhnəti, hicranı mənəm.
Ala gözlərinin qurbanı mənəm,
Ölməmiş qurbanı, çağır üstümə.

Ovut ürəyimi, umudvar eylə,
Arzumu dağlara sən aşkar eylə.
Kürdoğlu sağdırsa, xəbərdar eylə,
Halı pərişanı çağır üstümə.

7.05.2000

***

Hicran dustağiyam altmış yaşımda,
Kaş ki bir də görə mən Qarabağı.
Qazalar qəbrimi Kirsin başında,
Təzə ad qoyalar: «Kürdoğlu dağı».
Bəlkə Qarabağı görə doyuncu,
Baxam camalına dünya boyuncu.

VƏTƏNSİZ OLARMİ

Gülüstandır gül məkanı,
Gül də vətənsiz olarmı?!
Hər küləyin öz səmti var,
Yel də vətənsiz olarmı?!

Bitirən var hər bitəni,
Yetirən var hər yetəni.
Tarixdir vaxtın vətəni,
İl də vətənsiz olarmı?!

Sevincin də, dərdin də var,
Nəmərdin də, mərdin də var.
Dilin varsa, yurdun da var,
Dil də vətənsiz olarmı?!

Hər avaz bir teldən gələr,
Ya bəmdən, ya zildən gələr.
Göz yaşı könlüdə gələr,
Sel də vətənsiz olarmı?!

Uyma şirin dilli yada,
Yurdun-yuvan gedər bada.
Min bir el var bu dünyada,
El də vətənsiz olarmı?!

27.02.1991

Hazreti Hüseyin, Kıyam Rehberidir

İslam tarixindəki en acı olaylardan biri olan Kərbela faciəsinin üzərindən 1374 yıl geçti. İslam ümməti bu acıya hala hissədiyor...

Hicretin 60. yılında yaşanan Kərbela olayında ve Hz. Hüseyin'in ve Ehli Beytten 72 kişinin şəhid edilməsi olayının 1374. yıl dönümündə Kərbela Kıyamı ve Hz. Hüseyin Misionunu

Hira-Der Genel Başkan Yardımcısı Molla Beşir Şimşek ile görüştük.

Kərbela olayını anlatan Şimşek, "Hicri 60. yıl... O kutlu Resulün tevhid bayrağını açmasının üzərindən az bir zaman geçmişti. Buna rağmen toplum, tevhid akidesinin özelliklerini taşımaktan uzaklaşmış, sindirilib korkutularak teslim alınmıştı. Daha dünə kadar İslam için canını vermeye hazır sahabeler ve çocukları, bugün derin bir sessizlik içinde idi. Ahirete döndürülen yüzler, çok çabuk dünyaya yönelmişti" dedi.

Emeviler, İslam'a Musallat Oldu

"Emevi saltanatı ve zulüm sistemi, toplumun tüm kaynaklarını ellerine alarak adeta Kureş'in yeni cahiliyesinin, İslam inkılâbının yüce değerlerine tekrar musallat olmuştu" diyen Şimşek Hoca, "Böyle bir zamanda Müslümanlardan samimi olanlar ya öldürülmüş, ya suya sabuna dokunmayanlar güvenli bir yere çekilip insanların alın yazılıyla baş başa bırakmış, yâ da Emevi saltanatının sesi olmuşlardı" ifadelerini kullandı.

Canı Pahasına Yezit'e Biat Etmedi

Hz. Hüseyin'in Resulullah'tan aldığı terbiye, Allah'a ve topluma karşı olan sorumluluğundan dolayı Yezit'e biat etmediğini vurgulayan Şimşek Hoca, "Hz. Hüseyin Yezit'e karşı durmalıydı. Çünkü ona göre mesele sadece o günün Müslümanlarının meselesi değil kıyamete kadar gelecek bütün Müslü-

manların da meselesiydi. Zira eğer o da biat etseydi artık zalime ve zulme destek verme meşru bir hal alırdı. O da kendisine ve ceddine yakışır bir şekilde davrandı ve zalim Yezit'e biat etmedi. Hz. Hüseyin'nin dedesi ve babası da, zamanında en güçlü Yezitlere, Ebu Cehillere ve Ebu Lehep'lere karşı durmuşlardı" şeklinde konuştu.

Hz. Hüseyin Herkese Kıyam Rehberi Oldu

Hz. Hüseyin'in tüm kaygısının İslam, Allah rızası, Ümmet, Resulün örneği, hak ve adalet tutkusu olduğunu dile getiren Molla Şimşek, "Hz. Hüseyin omuzlarına yüklenen ağır yükün hakkını verebilme adına, Allah'a

ve topluma karşı sorumluluğunu yerine getirme adına yollara düştü. Hz. Hüseyin ölümü pahasına 'Peygamberinize ihanet etmeyin' diye haykırdı. İnsanlığa imanda samimi ve ihlaslı olmayı gösterdi. Hz. Hüseyin yaşamak için her türlü alçaklığa boyun eğen zayıf ruhlu insanlara kara bir ölümün beklediğini gösterdiği gibi, şahadeti seçme cesaretinde bulunmayan kimselere de ölümün seçeneğini gösterdi ve herkese kıyam rehberi oldu. Demek ki şehadet bilinçli ölümdür, şehidler de ölümü öldürenlerdir" ifadelerine yer verdi.

Kərbela İki İnsan Tipi Ortaya Çıkardı

Kərbela katliamının iki insan tipi ve iki anlayış ortaya çıkardığını belirten Şimşek Hoca, "Bu tarihsel mücadelenin bir yanında iyiliğin ve adaletin siperi olan Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin ve arkadaşları, diğer tarafında ise kötülüğün ve zulmün tarafı olmuş Muaviye'nin oğlu Yezit vardır. Bu iki insan tipi ve bu iki zihniyet 21.

Yüzyılda da halen yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Bu mücadele iyi insanlar ile kötü insanların tarihi kendi anlayışına göre şekillendirme mücadelesidir. Bu mücadelede zulme, adaletsizliğe ve diktatörlüğe karşı haktan yana tutum alan, insanlığa, hakikate ve adalete siper olmak için 'Yezit'e biat etmeyeceğiz. Ölmek var, dönmek yok' diye direnenlerin duruşu vardır. Kərbela'da Hüseyin olmak, hak için direnişin ışığı olmak vardır" şeklinde konuştu.

Kərbela Bize Ders Olmalıdır

Hak ve batıl mücadelesinin tarih boyunca devam ettiğini ve bu mücadelelenin 21. yüzyıla kadar taşındığını belirten Şimşek Hoca "Dün Kərbela'da Yezit'e karşı verilen mücadeledeki duruş ve zihniyet günümüzde Yezit'lere karşı verilecek mücadelede ahlaki ve fikri duruşu beslemelidir.

7. Yüzyılda halkı Yezit'in zulmüne karşı uyandıran ve ona biat etmemek için onların kurtuluşuna öncülük etmiş olan İmam Hüseyin'in duruşu bugün ülkemizde, bölgemizde ve bütün dünyadaki savaşlara, ölümlere, sömürülere, baskılara, yasaklara inkar ve asimilasyon politikalarına karşı örnek alınmalıdır. Kərbela'daki mücadelenin bize vermesi gereken dersleri olmalıdır." ifadelerini kullandı.

Kimin Safındasınız?

Her nerede Hak ile batılın mücadelesi varsa orasının Kərbela olduğunu söyleyen Şimşek Hoca sözlerine şu ifadelerle son verdi: "Geçmişte Kərbela'da yaşananların aynısı bugün Gazze'de ve Müslümanların yaşadığı tüm ülkelerde maalesef yaşanmaktadır. Müslümanlar zorla İslami hayatı uzaklaştırılmakta, buna karşı çıkanlar öldürülmekte, hapishanelere atılıp çürütülmekte, memleketlerinden sürülmektedir. Dolayısıyla Kərbela faciyesini hatırlarken bir an kendimize bakmamız lazım. Hüseyin'in safında mı? Yoksa Yezit'lerin ve Yezidi zihniyet ve iktidarların safında mıyız? diye kendimizi hesaba çekmeliyiz"(İLKHA)

Em Dixwazin Bi Tirkîye Re Pêwendîyan Xurt Bikin

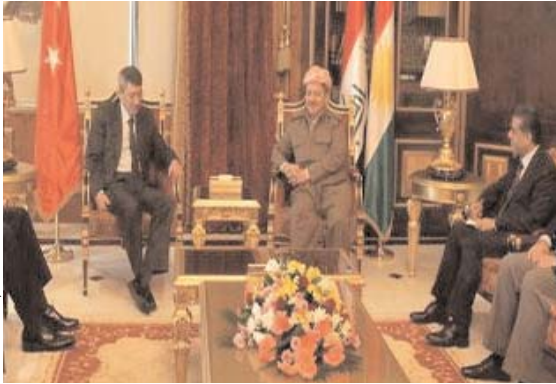
Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî li Selahehdîn pêşwaziya balyozê Tirkîyê yê Iraqê Yunus Demîrer û konsolê giştî yê Tirkîyê yê li Herêma Kurdistanê Aydın Selcen kir.

Di hevdîtîna de, pêwendiyên di navbera Tirkîye û Herêma Kurdistanê de hate nixandîna ku berjewendîya hevbeş a herdu gelê Kurdistan û Tirkîyê mîsoger bike. Di vî warî de Barzanî daxwaza Herêma Kurdistanê ya li ser karê

hevbeş a bi navê pêşxistina pêwendîya dostaniya du alî dúbare û bi taybetî sexlemkirina pêwendiyên stratejîk ku sûd ji bo herdu

aliyan di warên siyasî, aborî, bazirganî, geşepêdan û veberhênanê de hebe.

Balyozê Tirkîye jî rola

serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî ya ji bo berfirehkirina aseya alîkariya ligel Tirkîyê de bilind nixand. Navbirî diyar

kir ku pêwendiyên di navbera Tirkîye û Herêma de pêşketineke ber bi çave û ev pêwendî jî li navçeyê

de bûye sedema parastina aramiyê, welatê Tirkîye jî li ser pêşxistina pêwendiyên li gel Herêma Kurdistanê berdevame û dixwazin ber bi pêştir ve jî bibin. Li beşekî din a hevdîtîna de derbarê pêvajoya siyasîya

Iraqê û pêşketinên dawî ya rewşa Suriye û her wiha hin mijarên cihê girîngpêdana herdu aliyan, danûstandina bîr û ramanan li ser kirin.

Malikî ji Erdogan re: Pirsên nava xwe çareser bike

Avestakurd – Serokwezîrê Iraqê Nûrî El Malikî bersiva Erdogan da û diyarkir ku bila Erdogan li karê xwe mêze bike û ewil pirsên nava welatê xwe çareser bike.

Her ku diçe têkiliyên di navbera Tirkîyê û Iraqê de têk diçin û alozî di navbera her du welatan de kûr dibe. Serokwezîrê Iraqê Nûrî El Malikî vê carê bi şewazeke tund êrîşî Erdogan kir.

Erdogan ku herî dawî gotibû 'em ji pêşketinên di navbera Hikûmeta Navendî a Iraqê û Rêveberiya Herêma Kurdistanê de bi tirs û guman in. Ev weke karê navxweyî nayê dîtîn', ji aliyê Nûrî El Malikî ve bersiveke tun hate dayîn. Nûrî El Malikî li ser rûpela internetê a fermî ya Serokwezîrtiya Iraqê bersiva

Erdogan da û got "Bila Erdogan giranî bide pîrgirêkên nava welatê xwe. Divê Tirkîyê di ferqa wê yekê de be ku rewşa nava Tirkîyê bitirs û guman e. Divê birêz Erdogan

berî her tiştî li ser pîrgirêkên navxweyî bisekine û çareyekê jê re bibîne ji ber ku tîrsa me ew e rê ji şerekî Mezhebî û etnîkî re veke. Pêşniyariya me ji Erdogan re ew e pîrgirêka hindekahiyan

çareser bike û Tirkîyê pîrgirêkên xwe derbasî hemû herêmê neke. Ji ber ku evane tenê pîrgirêkê ji dewleta Tirk û gelê Tirkîyê re tine. Em di fikara parastina Tirkîyê de ku Tirkîyê pirsên xwe yê navxweyî û derve derbas bike. Ji ber vê çendê ew firsend heye ku li ser bingeha bê nêzîkbûna ji karê navxweyî re, bi Iraqê re têkiliyên dotsanî û berjewendiyên beramber hev bê girêdan." Her weha Malikî berdevam dîke û dibêje "Ji bo hestiyariyê em sipasdarê Erdogan in. Lê, bi xêra zanîn û hişiyariya gelê Iraqê dê şerê navxweyî çênebe. Dê Hikûmeta Navendî ya Iraqê jî destûr need tu bibe kehanetê şerê petrolê. Ji ber ku petrola Iraqê ya hemû gelê Iraqê ye dê bê parastin. Hêvîdarim ku Tirkîyê piştgirî bide vê siyaseta me û peymanên berkeveka mor nake." **Avestakurd**

Xulamên Apo Bûne Ataturkçî

Serokê giştî yê CHPê Kemal Kiliçdaroglu, ji rexneyên derbarê politikaya kurd ya partiya xwe re, bersivekê hişk da medyaya netewperest.

Kiliçdaroglu yê ku bi taybet rojnameya Aydinlik a Dogu Perîncekê ku di doza Ergenekonê de girtiye, hedef girt, wiha got: em nahêlin ku rojnameya ku xwediyê we Maoperestê berê ye, CHPê dizayn bike. Ew kesên ku kullîlk didan Apo, li ber wî ditewan, îro li ser serê me bûne Ataturkçî; gel bi van derewan bawer nake.

Duh koma CHPê ya Meclîsê, ji bo hevdîtina pêşnumaya 'parastina bi zimanê zîmkakî', civînekê girtî pêk anî.

Parlementerên netewperest gotin ku divê partî li hemberî pêşnumaya 'parastina bi zimanê zîmkakî' muxalefet bike. Lê Kiliçdaroglu got parastina bi zimanê ku mirov bêtir baş zane xwe biparêze, mafê mirova ye. Kiliçdaroglu bilêv kir; li Elmanyayê welatîyên Tirk, tevî zimanê Elmanî bizanibin jî, dikarin parastina xwe bi zimanê tirkî bikin.

Mehmet Alî Bîrand derbarê pîrgirêka Kurd û Ocalan de daxuyaniyên girîng parve kir. Rojnameger Mehmet Alî Bîrand li ser televizyona CNNTURKê

Divê Ocalan Serbest Bimîne û Bikeve Parlamentoyê

bû mewanê Enver Aysever. Bîrand derbarê çareseriyê Kurd de daxuyaniyên ecêp bilêv kir. **DIVÊ OCALAN SERBEST BIMÎNE**

Bîrand got pêdiviya Tirkîye bi efûya giştî heye: 'piştî vî efûyê jî divê Ocalan serbest bê berdan û di parlamentoyê de were serê partiyekî.'

Avestakurd – Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî ragihand ku Kurd ji morkirina (îmzekirin) peymanên çekan ji bo artêşa Iraqê natirsin lê ji mejiyê li pişt wan çekan e ditirsin. Li gor rojnameya Şerq El Ewset, Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî di rûniştineke ligel çapemeniyê,

hinek rewşenbîr û nivîskar re li ser pêşketinên dawî sekinî. Serok Barzanî di vî rûniştinê de diyarkir ku "Ez ne li dijî bihêzkirin û pêşketina şiyarên artêşê me, lê ez li dijî wê me ku artêşa kesekî yan aliyekî hebe û ne li gorî destûra Iraqê be."

li ser erda xwe bimînin, û ev artêşyan artêşa din dê bê û biçê û dê gelê Kurd bedel çî dibe bila bibe li ser erda xwe bimîne û pêve girêdayî be." Her weha Serok Barzanî got "Ez pê bawer nînim bi hebûna artêşê li yek welatî, ji ber ku bi

Kurd ji morkirina peymanên çekan natirsin

Her weha Serok Barzanî got "Kurd ji morkirina (îmzekirin) peymanên çekan ji bo artêşa Iraqê natirsin lê ji mejiyê li pişt wan çekan e ditirsin." Serok Barzanî bal kişand ser bûyerên sala 2008'ê û got "Nîşanên neyînî yê Malikî li dijî gelê Kurd û serokayetiya wê li sala 2008'an dema bûyerên Cilola û Xaniqîn çêbûyîn û leşkerên artêşê şandî wir diyar bû, lê hêzên pêşmerge hişiyar bû nekeve beramber artêşê da xwîna yekî Iraqî nerje, her ji wê demê pîrgirêka despêkir komî ser hev bibin taku bi ragihandina Operasyonên Dicle re teqiyân." Serokê Herêma Kurdistanê behsa destpêka avakirina artêşa Iraqê kir û got "Piştî hilweşîna rejîma berê, Serokên Kurdan lez dane avakirina artêşê ku di demeke wisa de bû ne şîfa û ne sûne diwêrin li ser pîrseke weha bisekinin. Lê me guman dikir ku pêdiviya Iraqê bi artêşê xurt heye ji bo xwe biparêze û bi taybet piştî diyarbûna gefxwarinên terorî li dijî avakirina Iraqa nû a demokratîk, lê mixabin bûyerên bûyîn hêla ev qeyrana bi artêşê re çêbibe ku li demeke tê xwestin ev artêş ya hemû Iraqîyan be û parastina hemû erdên wê bike." Serok Barzanî di axivitiya xwe de behsa vekişîna qonaxa hêzên Emerîka jî kir û got "Li dema vekişîna hêzên Emerîka ji Iraqê, tîrsa hinek serokên Kurdan hebû li ser rewşa Kurdan, bi taybetî li ser deverên veqetiyayî, lê min tim jî gelê Kurd re teqez kir ku Kurd dê

birûskekê ji rêveberiya xwe dê tiştên xwe kom bike û biçê û yê bimîne gel e. Û me hêvî dikir ji birêz Malikî ku parêzvanê gelê Kurd be di warê siyasî û navnetewî de be li ser bingeha ku têkiliyên Kevin me bi hev ve girêdide, lê mixabin ev hemû pîrgirêkên derketin li ser dema desthilatdariya wî bû sedema vê qeyrana mezin." Her weha Serokê Herêma Kurdistanê teqez li ser peymanên petrolê kir ku hemû peymanên hatine morkirin li gorî destûrê ne. Serok Barzanî derbarê vekişandina baweriyê de a ji Malikî got "Pêşniyariya vekişandina baweriyê ji Malikî ne ya min bû, hemû aliyan tevî civînan me bûyîn di wê vî qonaxê de ev yek weke çareserî dîtî û ez jî li dijî wê nederketim." Serok Barzanî derbarê Hêzên Operasyonên Dicle de jî got "Avakirina vî serokatîyê nedestûrî bû û hemû qanûnzanan vî yekê teqez dikin.

Malikî texmîn dikir, nakokiyên di mijara vekişandina baweriyê de dê fersenda vir de û wê de jeer çêke û Operasyona Dicle ragihand û li ser ku Malikî soz dabû kek Celal Telabanî ku Operasyonên Dicle rawestîne lê berdevam kir, me jî ev yek redkir û pîrs ne pîrseke kesayetiya ku heta ez bi tena xwe pê rabim, ev pîrseke bi miletekî ye û nikarim çavê xwe jê re bigirim. Û encam çî dibe bila bibe em ji mijara vî Serokayetiye nayên xwar û divê raweste." **Avestakurd**

Hikûmeta Herêma Kurdistanê bersiva Malikî da

Berî niha serokwezîrê Iraqê Nûrî Malikî ragihandibû her çî şandekî welatên derve ger bixwaze serdana

Herêma Kurdistanê bikin, divê hikûmeta Iraqê jî bipejirîne. Piştî dikarin serdana Herêma Kurdistanê bikin û ligel berpîrsên Herêma Kurdistanê bicivin. Li ser vana axaftinan hikûmeta Herêma Kurdistanê jî bersiva Malikî da. Hikûmeta Herêma Kurdistanê di vî derbarê de ragihand ku Herêma Kurdistanê girêdayî destûra Iraqê ye, di çarçoveya wê destûrê de jî mewanîyê şand û berpîrsên welatên derve dike. Berpîrsê ofîsa peywendiyên derve yê Herêma Kurdistanê Felah Mistefa got: "Hikûmeta Herêma Kurdistanê di çarçoveya Iraqa federal û destûra Iraqê de mewanîyê şand û rayedarên welatên derve dike. Di vî derbarê de Herêma Kurdistanê qet destûra Iraqê bînpê nekiriye û di wê çarçoveyê de jî mafekî xwezayî yê Herêma Kurdistanê ye ku mewanîyê welatên biyanî bike."

Felah Mistefa di daxuyaniya çapemeniyê ya ligel wezîrê derve yê Ukrayna wiha got: "Herêma Kurdistanê wê di çarçoveya Iraqa federal û li gorî maddeyên destûrê de ji bo pêşdebirina peywendiyên ligel welatên derve berdevam be." **Rudaw**

Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) ragihand ku ji bo bihêzkirina cihê Celal Talabanî li Bexda û aliyê kurd, wê piştgiyariya helwesta Talabanî ya derbarê hilweşandina fermandeya operasyonên Dîcle bikin.

Pêkanîna fermandeya Dîcle ya li hersê parêzgeha Kerkûk, Dîcle û Diyale; dibe ku helwesta tevayî aliyên kurdî (Deshilat û opozisyon) li dijî Malikî bibin yek. Berekavî qonaxa borî ku di dema bawerî standina ji serokwezîrê Iraqê Nûrî Malikî, bûn du eniyên dijber û alîgir.

Berdevk û endamê polît-buroya PDKê Cafer Îbrahîm ji Rûdawê re ragihand: "Birêz Talabanî ti demê ne bi tenê bû, timî birêz Barzanî û PDK ligel bûn. Ger hinek caran cûdahî hebin, lê ji bo mijarên wekî Kerkûk, madeya 140, meseleyên destûrî û bihêzkirina cihê Talabanî yê li Bexdayê, PDK ligel Talabanî û YNKê radiwesta."

Berdevkê PDKê got: "PDK, Talabanî li Bexdayê bi tenê nahêle, berevajî me ji Malikî re got ku Dîcle îstifisaze û leyîstina bi agir e."

Pêkûtiya serokwezîrê Iraqê li ser wê hêza ku kurd red dikin, piştgiyariya kêm wêne di navbera Bexda û Herêma Kurdistanê de dirûst kir.

Endamê polît-buroya Yekîtiya Nîştîmaniya Kurdistanê (YNK) Se'dî Ehmed Pîre dibêje: "Em ji hêza Dîcle natirsîn, belkî em ji mantiqê li pişt vê hêzê ditirsîn; ji ber hêza Dîcle bi xwe ne tişteke."

Hersê aliyên opozisyonê di vî warî de ligel PDK û YNKê xwediyê heman dîtinê ne. Serokê fraksyona Yekgirtûya Îslamiya Kurdistanê li parlamentoya Iraqê Necîb Ebdullah jî dibêje: "Me ew yek texmîn dikir ku baca nebûna yekhelwestiya kurdan a di standina baweriyaya ji Malikî de bidin,

vaye îro ev derketiye holê."

Bi baweriyaya Necîb Ebdullah, tiştê ku niha Malikî dike û ger heta dawiyê biçe, wê ev yek çêbibe; "Kurd xwe ji bo qonaxa metirsîdartir amade

bikin." Lewra navbirî dibêje: "Divê demê de ji bo Talabanî tiştê herî baş ew e ku ligel hemû aliyên din ên kurdî yekdengiyê dirûst bike."

Komeleya Îslamiya Kurdis-

tanê jî rewşa niha bi derfet dibîne ku aliyên kurdî bi hev re li hemberî Bexdayê helwestekî ciddî werbigirin.

Berdevk û endamê polît-buroya Komele Mihemed

niha yekdengiyek di navbera aliyên kurdî de li beramberî Malikî û hêza Dîcle dirûst bûye." Endamê fraksyona Tevgera Goran li parlamentoya Iraqê Mihemed Kiyânî jî di wê baweriyê de ye ku dixwazin bi dirûstkirina wê hêzê kurdan vegeerînin xeta 36 û got: "Fermandeya Dîcle gelek ji wê yekê tirsnaftire ku ya em behs dikin."

Di vê derbarê de şewirmendê Malikî Elî Mûsewî derbarê dilgiraniya Talabanî di daxuyaniyekê de ji Rûdawê re got: "Ger hêza Dîcle ne destûriye, bila Talabanî rêyên destûrî bikarbîne, ji ber dikare destûrê çibicî bike." Mûsewî got: "Ti niyetêke Malikî ji bo hilweşandin an jî rawestandina fermandeya hêza Dîcle nîne. Mafê Talabanîye ku çî bêje, lê Malikî fermandarê giştî yê hêzên çekdar ên Iraqê ye." **Rudaw**

Dr. Qasimlo û hesretên windabûyî!

Rojek ji rojên havîna bajarê Wien li welatê Avusturyayê bû. Çend kes hatin dîtina wî. Bi lêvên tije ken û mêvanperweriyek kurdane pêşwazîya wan kir. Dîrokê dixwest ku dîsa xwe dubare bike. Wî şîreta bavê xwe ji bîr kiribû ku hê di temenê ciwanîyê da jê re wiha gotibû: "Kurê min ger ecem rastî te hatin, an ji ber wan bireve, yan lêxe û wan bikuje. Yan na dê ew te bikujin. Lawo di bextê te de me ew bêbext û bêwijdan in." Wê şevê dîsa sê egîd û serkêşên bizava kurdan a siyasî di xwîna xwe de sor bûn. Hinek rastî tije derd in û tim bi wijdanê re di şerê mirin û jiyandê de ne: 'Çima wiha bû, çima wiha qewimî, çima wiha kirin, çawa em hatin xapandin?' Pirs li pey pirsê din!! Lê

Zêdetirî ji 100 salan e ku rayedarên derewîn û fesad ên Îranê bi navê aşî û di çaxê hevdîtînan ji bo çareseriyê de me dikujin. Lê ji ber mercên dem û çax, cih, awayê hevdîtînan û nasnameya terorîstan, terora serokekî mîna Qasimlo

şerê li dijî rejîma paşverû bidomîne. Komara qaşo îslamî karî hemû kelehên li dijî xwe bi agir û hesin ji holê rake, lê wan nekarî keleha Kurdan li Rojhelatê Kurdistanê biherfînin. Vê meseleyê rayedarên 'komara wehşetê'

bimîne, bi Beisiyan re li ser pirsgerêka kurd biaxive û piştê jî sax ji destê hakimê xwînxwarê Beisî xelas bibe. Li hemberî vê qencyê çend sal piştê Celal Talabanî jî bû navbeynkarê PDKî û dewleta Îranê. Talabanî rayedarên komara îslamî û Dr. Qasimlo anîn ba hev, lê wî nekarî ne li Tehranê belkî heta di dilê Ewropayê de jî rê li ber qetilkirina Dr. Qasimlo ya bi destê cinayetkarên dewleta Îranê bigire. Terorîstên komara îslamî hem Talabanî û hem jî Dr. Qasimlo xapandin. Xwezî û hesretên Qasimlo ji bo çareserkirina pirsgerêka kêmarên etnîkî yê nava sînorên Îranê wisa mezin bûn ku kurdan di hemû şert û mercên dijwar de piştê wî bernedan. Vê piştgiyariya gel hêzên şovenîst û rayedarên komarê xistibû nava wehşetê.

mendiya çanda wan bihesîne û şexsiyeta wan a şikestî û tehqîrkirî ji nû ve zindî bike. Berî wî Simko dizanî ku dirustkirina şexsiyeta û nasnameyêke neteweyî di dêr, mizgeft, xwendîgeh û navendên çandî de ku ji hêla dewletekê ve tene îdarekirin, mimkun e. Fransî û îngilîzan piştgiyariya dabûn sazîyên wiha. Buhayekî giran dabûn zimanê xwe.

Ji ber wê jî Simko zû li bajarên Xoy, Êrmiye û deverên din dest bi çêkirina komele, xwendîgeh û navendên çandî kiribû. Pêşewa Qazî jî vê jî bêtir xebitîbû. Li ser bingeha rêbaza azadîxwaziyê tîrsa ji kurdan li welatên dagirker hê jî pir zêde ye. Tev tirsîyane û ditirsîn. Li dijî doza Kurdistanê siyasî-medar, nivîskar, dîrokzan û rewşenbîr tev di çeperekî de ne. Ji Rîzaşahê Pehlewî bigire heya Dr. Musedîq, Ehmed Kesrewî, û piraniya rewşenbîrên îranî yê îro di çeperê de li dijî kurda yekgirtî ne.

Piştî şehîdkirina Dr. Qasimlo û Dr. Şerefkendî rûçikê rayedarên "komara wehşetê" li cîhanê reştir bû, lê mixabin wan heya niha jî siyaseta li dijî bîr û ramanên azad terk nekirine. Ew mîna ejderhayên ker û kor li dijî guherandina zîhniyeta civakê ne, ew zehniyeta ku dikare bi yek-carî jiyana civakê biguherîne.

Kakşar Oremar
welat.welat.org

hezar car mixabin em ji dîroka xwe dersên îbretê dernaxînin. Erê hinek rastî gelek tehl in, lê ger mirov bi mantiq bin, zû rastiyan jî dipejirînin. Rastiyan ku em dikarin dersên mezin ji wan fêr bibin. Sala 1989'an li cîhanê xeberek belav bû ku bêtir ji her kesî kurdên Kurdistanê mezin xistin nava şokeke mezin. Roja 13'ê tîrmeha 1989'an bû ku xebera qetilkirina Dr. Qasimlo Kurdistanê hejand. Her kesî pirseke wiha ji xwe kir: 'Gelo kesekî wiha zana, siyasîmedar û jîr çawa dikare bi vê rehetiyê bê kuştin?' Belê... Careke din qedera Simko, Cewer Axa, Hemze Axayê Mengor û Pêşewa Qazî ket bîra me.

careke din ev rastî ji me re îspat kir ku tu dewletek totalîter li Îranê nikare pirsgerêka kurd çareser bike. Di organîzekirina kuştina Dr. Qasimlo de serokomarê wê demê Refsencanî, rêberê olî Xaminêyî û fermandarên leşkerî û îtlaata Îranê beşdarî kirin.

Vê cîdiyeta wan a ji bo kuştina rêberê kurdan em bi heqîqetê mezin hesandin ku

ojek ji rojên havîna bajarê Wien li welatê Avusturyayê bû. Çend kes hatin dîtina wî. Bi lêvên tije ken û ew jî siyasîzanî û şexsiyeta bi karîzma ya Dr. Qasimlo bû. Çimkî wî hem li hundir û hem jî li derve karî xebatên xwe yê diplomatîk û

xistibû nava fikarên mezin û neçar wan jî riya bav-kalên xwe (Sefewî, Qacarî û Pehlewî) hîlbijartin. Dr. Qasimlo kesekî pir aşîxwaz bû û kuştina wî ziyaneke mezin da wê prosesa aşîxwaziyê ku li hemû Îranê pêşengiya wê kurdên şoreşger dikirin. Sala 1984'an bi navbeynkariyên Dr. Qasimlo, Yekîtiya Nîştîmanî Kurdistan (YNK) bi dewleta Iraqê re ket nava hevdîtînan siyasî. Hingî kêm kes hebûn ku dijberên dîktatorekî mîna Sedam Husên bin û li Bexdayê jî destê wî bifilitin, lê rêzaniyên Dr. Qasimlo yê li ser raz û remzên siyasî bûn sedem ku Celal Talabanî bi qasî mehekê li Bexdayê

Mesûd Barzanî Serokê Kurdistanê li Selahedîn pêşwaziya birêz Girîş Çînkî Kostantîn Wezîrê Derveyê Ukranya û şanda li gel kir.

Ukranya li Kurdistanê konsolxaneyê xwe vedike

barê pêwendiyê du qolîya navbera Herêma Kurdistanê û welatê Ukranya û cîh û warên pêşxistina li hemû waran da danustandina bîr û ramanan kirin, bi taybetî li warên aborî, uze(enerji), çandin, bînasazî, perwerde û rahênanê ragihand ku pêwendiyekî dîrokî her du gelê Kurdistan û Ukranya komdike û ev serdana Wezîrê Derveyê Ukranya jî hengavekî başe ji bo zêdetir pêşxistina wan pêwendiyane û dergehêkî berfireh jî li ber pêşxistina pêwendiyên de dike û ragihand ku Herêma Kurdistanê xwestineke tevahî ji bo berfirehkirina asta beş-

dariya kompaniyayên Ukranya li proseya avadankirinê da heye.

Li aliyê xwe ve Wezîrê Derveyê Ukranya niyaza welatê xwe ya bi navê kûrki-

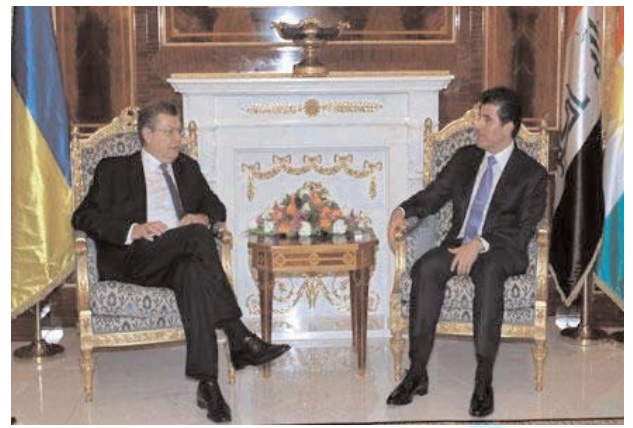
rîna pêwendiyên navbera her du aliyan de xisterû û ragihand ku tevgerê başa avadankirina li Herêma tê dîtin ku eve jî ji bo aramiya rewşê digrê ku handerekî başe ji bo wê yekê welatê we li rêya kompaniyayan ve karê veberhênanê encam bide.

Her wiha Wezîrê Derveyê Ukranya niyaza welatê xwe ya li vekirina konsolxaneyekî fexrî yan nûnerayetiyeke herdemî li Herêma da xisterû ku bibê bazineke pêwendiyê navbera her du aliyan da. Her wiha nixandina rewşa Suriye, mijareke dinê ve hevdîtinê bû.

Serokwezîr pêşwaziya wezîrê derve yê Ukranya kir

Li Hewlêrê Serokwezîrê Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî pêşwaziya wezîrê derve yê Ukraniyayê û şanda pêre kir. Di hevdîtinê de li ser pêşçêbirin û bi hêztir kirina pêwendiyên siyasî û

bazirganî hate sekandin. Her du aliyan jî pêwistiya hêztirkirina pêwendiyên heyîn kirin. Du civînê de pirsra vekirina konsolxaneyê Ukranya jî hate rojevê û dê ew yek pêwendiyên pêşvetir bibe.

Wezîrê derve yê Ukraynê li Kurdistanê ye

Wezîrê derve yê Ukraynê bi serdaneke fermî geheşte Kurdistanê.

Grîşçînkî Kostantîn wezîrê derve yê Ukraynê bi serdaneke fermî geheşte herêma Kurdistanê û li firokxaneyê Hewlêrê ji aliyê Felah Mistefa berprisê têkeliyên derve yê hikûmeta herêma Kurdistanê ve hat pêşwazî

kirin. Di daxuyaniyeke taybet de bo malpera fermî a hikûmeta herêma Kurdistanê, Mistefa got: "Serdana wezîrê derve yê Ukraynê bo herêma Kurdistanê, ji bo zêdetir berfirehkirina têkelîyan, em bi pêngaveke baş dizan in." Felah Mistefa got ku, wezîrê derve yê Ukrayna dê digel Mesûd Barzanî serokê Kurdistanê û Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Kurdistanê bicive.

Vê Pirsgirêke Edî Çarêser Bikin

45 kom û komeleyên sivil banga çareserkirina pirsgirêka kurd li partiyên siyasî kirin.

Zêdetirê 45 Serokên ode û borsayên herêmê yên girêdayî TOBBê, gotin 'edî sebra me nemaye' û ji bo pirsgirêka Kurd dest bi çalakiyên çareseriyê kirin. Serokên ode û borsayan, bi navçitiya serokê TOBBê Rifat Hîsarcıklıoğlu, bi Serokwezîr Recep

Tayyip Erdogan re tebat me nayê." ji bo hevdîtin pêk anîn û ji çarêseriyê dixwazin partiyên din jî randevû hemû partî werin bahev.

swestin. Karsazên ku Ji bo aşitiya payidar, 45 gotin "ji ber vê pirsê edî serokên ode û

borsayên rojhilat û rojilata başûr, di 3 yê Cotmehê de, li Odeya pîşesazî û bazirganî ya Diyarbekir hatin civiyan û daxuyanîyek dan çapemeniyê. Banga aşitiya payidar kirin û ji bo vê mijarê diyarkirin ku bi partiyên ku di meclisê de komê wan hene, Serokkomar, Serokê Meclîsê, ger hewce bike, dê bi bi îmrîali û Kandîlê re jî daxwaza hev dîtinê bikin.

xeberenkurdi.com

Dujminên neteweya Kurd hertim hewil dane ku tevgerên Kurd wek îxanetkar û kirêgirtiyê bîhaniyan û welatên derdor, û li hemen dem de serokên wan jî, wek kesên biçûk û nexwendewar nîşan bidin, eva jî di demekê de ku bixwe tewaw girêdayî bi hêz û deshilatên mezin ên herêmî û cîhanî bûne û ew tomet û boxtanên wan tenê û tenê bona têkbirina wan û bêdengkirina yekcarî a wan tevgerên rizgarîxwaz bûye. Yek ji wan tevgeran jî, tevgera Simkoyê Şîkak e ku deshîlata wê demê, bona têkbirina wê tevgera bihêz ya ku ji dest wan hat encam dan, bona vê ku bi xeyalek rihet bi ser xelkê belengaz de hikûmetê bikin. Wan gelek hewil dan ku Simkoyê Şîkak jî wek kesekî têkder û tevdanîkar, û tenê serok eşîrek bidin naskirin, lê cuda ji vê ku Simkoyê Şîkak bi wê şoreşa xwe a pîrr ji serkevtin nîşan da ku ew xwediyê bîr û ramanek berfireh û kûr a siyasî û netewî ye, li hemen dem de kar û kiryarên wî ên di warê çandî de nîşan dan ku ew kesekî gellek hişyar û têgihîştî ye û bi başî ji giringiya karên

çandî bi armanca hişyarkirina neteweya xwe şareza ye. Lewra di vê rewşa pîrr aloz ya wê demê de tewayê hewla xwe bona danîna rojname û xwendegehekê bikar tîne ku zarokên welatê wî ji xwendinê paşve nemînin û agehdarê rewşa derdora xwe bin û bi hişyarî ve bona rizgariya xaka xwe xebatê bikin, û tenê xwendin dikare dawiyê bi êş û bindestiyê gelê wî bîne.

Lewra li Çirîya Pêşîn a sala 1913'an li bajarê Xoyê li rojhilatê Kurdistanê de ji aliyê Simko û bi serperestiyê Ebdulrezaq Bedirxan xwen-

degehek hat avakirin, da ku zarokên Kurd bi zimanê xwe yê dayîkê perwerde bibînin. Ew xwendegeh ku di destpêkê de 29 dersxwanan tede darsa Kurdî û Rûsî xwendin, wek yek ji xizmetên herî mezin û xalek bihêz ya şoreşa Simko çav lê tê kirin ku giringî bi warê perwerde daye. Li gorî zanyariyan li dema vekirina xwendegehê de berpîrsê xwendegehê, Simkoyê Şîkak û Ebdulrezaq Bedirxan gotar pêşkêş kirine. (pirtûka jiyana Ebdulrezaq Bedirxan, N: Dr. Selah Mihemed Selîm Hirurî). Herweha li sala 1912'an de, hewlê dide ku kovarekê bi navê "Kurdistan" biweşîne ku li vê hewla xwe de serketî dibe. Ji aliyê din ve dema ku Ebdulrezaq Bedirxan bi piştewaniya Simkoyê Şîkak kovara "Rojî Kurd" derkir û li çapxaneyê Temedon ya bajarê Urmîyê de çap û bilav dikir, Mela Mihemedê Torcanîzade bû sernûserê wê kovarê. Herweha wê demê çend kesan hevkarîya Mela Mihemed dikirin ku yek ji wan birayê mele Mihemed Torcanîzade wate Mela Ehmedê Torcanîzade bû. Avakirina komelekê bi navê komeleya

Simkoyê Şîkak û xebatên wî ên çandî

"Cîhandanî" bi alîkariya hinek kesên naskirî û xwendewar û bitaybetî bi alîkariya Ebdulrezaq Bedirxan ji xebatên çandî ên Simko bûn, ku hewil dida astê hişyariya xortên Kurd jêhel bibe. Di rastî de ew alîkariyên Ebdulrezaq Bedirxan d gel Simkoyê Şîkak ew qasê bihêzbûna hesta wî a netewî û şoreşgêrî nîşan dide. Bo selimandina vê rastiye ez dixwazim deqê nivîseke navbirî jî bi bîr bînim ku di pirtûka Celîlê Celîl çapa yekem li sala 1999'an li Bîrlînê de hatiye çapkirin, û deqê wê bi vî awaî ye: "Ji roja ku min peywendiyê xwe tevî karmendên Rûsa yên leşkeriyê û sivil danî, tucara min dengê xwe ji gotina eşkere nebiriye, ku gava ez jî bona karê Rûsyayê dixebitim, ew hemû jî bona armanca xizmeta pêşveçûna milletê min e. Daxwaza min bingehî azadiya Kurdistanê ye di bin bandora Rûsyayê da, ji ber ku nava wan dewletan da, yên ku cînarê me ne, tenê

Rûsya dewleta pêşveçûyî ye û kûltûra wê ji hemûya hêsatir dikare ji riya wê va derbasî nav me bibe. Bona pêkanîna vê proyektê ji her tiştî pêştir, divê em nîrê Turka ji ser xwe vêda bavêjin.

Ev e ew xal ku ser wê, întêrêsên me û Rûsyayê dighîjin hev". Cuda ji wan xebatan dema ku navbirî di wê serdemê de ji aliyê ve telegirafê datîne, bona vê ku pêwendiyê wî bi hemû cihên şer re hebin, û ji aliyê din ve, dema ku wê demê piyanûyek li mala wî de tê dîtin, wê demê mirov ji astê serwextî û hişyariya wî lîderê Kurd tê digîje.

Lewra ew hêjayî rêzgirtin û bi bîranîne ye, û hewce ye xortên Kurd tu car wan serokên ku canê xwe goriyê rizgariya

xaka Kurdistanê kirine ji bîr neke, û riya wan û hizr û bîr û armancên wan bike sembolê jiyan û berxwedanê.

Şehab Xalidî

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

diran

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Çto êto? Êto вода.
What is it? It is water.

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Çto êto? Êto зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

mar

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Çto êto? Êto огонь.
What is it? It is fire.

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Çto êto? Êto змея.
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

balon

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Çto êto? Êto коза.
What is it? It is goat.

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Çto êto? Êto шар.
What is it? It is a balloon.

bacan

otomobil

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Çto êto? Êto помидор.
What is it? It is a tomato.

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Çto êto? Êto машина.
What is it? It is a car.

Cc

taç

canî

Ev çiyê? Ev **taçe**.
Bu nêdir? Bu taçdır.
Çto êto? Êto корона.
What is it? It is a crown.

Ev çiyê? Ev **canîe**.
Bu nêdir? Bu ferdur.
Çto êto? Êto жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

finCan

Ev çiyê? Ev **Cûcîke**.
Bu nêdir? Bu cûcüdür.
Çto êto? Êto цыпленок.
What is it? It is a chicken.

Ev çiyê? Ev **finCane**.
Bu nêdir? Bu fincandır.
Çto êto? Êto чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

çêlek

Ev çiyê? Ev **Çave**.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Çto êto? Êto глаз.
What is it? It is an eye.

Ev çiyê? Ev **Çêleke**.
Bu nêdir? Bu inêkdir.
Çto êto? Êto корова.
What is it? It is cow.

çaynîk

çakûç

Ev çiyê? Ev **Çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynîkdir.
Çto êto? Êto чайник.
What is it? It is a teapot.

Ev çiyê? Ev **Çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çökiedir.
Çto êto? Êto молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

defter

dar

Ev çiyê? Ev **deftere**.
Bu nêdir? Bu defterdir.
Çto êto? Êto тетрадь.
What is it? It is a copybook.

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Çto êto? Êto дерево.
What is it? It is a tree.

dest

dil

Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu oldir.
Çto êto? Êto ладонь.
What is it? It is a hand.

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürökdir.
Çto êto? Êto сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

belg

elok

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yapraqdır.
Çto êto? Êto лист.
What is it? It is a leaf.

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Çto êto? Êto иншоқ.
What is it? It is a turkey.

ker

zebeş

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Çto êto? Êto осёл.
What is it? It is a donkey.

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarızdır.
Çto êto? Êto арбуз.
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

hêk

Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletir.
Çto êto? Êto шорты.
What is it? It is a jumper.

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Çto êto? Êto яйцо.
What is it? It is an egg.

pê

kêr

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Çto êto? Êto пятка.
What is it? It is a heel.

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Çto êto? Êto нож.
What is it? It is a knife.

Ff

fil

firok

Ev çiyê? Ev **file**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Çto êto? Êto слон.
What is it? It is an elephant.

Ev çiyê? Ev **firoke**.
Bu nêdir? Bu toyyarodir.
Çto êto? Êto самолет.
What is it? It is a plane.

fînd

zerafe

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Çto êto? Êto свеча.
What is it? It is a candle.

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafedir.
Çto êto? Êto жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

gizêr

gêzî

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Çto êto? Êto морковь.
What is it? It is a carrot.

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgedir.
Çto êto? Êto метелка.
What is it? It is a broom.

gore

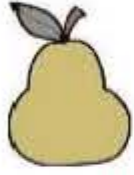
guh

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Çto êto? Êto носки.
What is it? It is a stocking.

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Çto êto? Êto ухо.
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

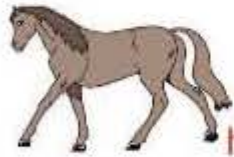
hirmê

hirç

Ev çiyê? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çiyê? Ev hirçê.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

hêştir

Ev çiyê? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

Ev çiyê? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dâvêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Jj

jûjî

Ev çiyê? Ev jûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpîdir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çiyê? Ev roje.
Bu nêdir? Bu gûnêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

kevjal

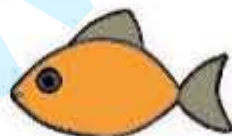
Ev çiyê? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çiyê? Ev kevjale.
Bu nêdir? Bu xerçengdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Mm

mûz

masî

Ev çiyê? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

Ev çiyê? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdir.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

meymûn

Ev çiyê? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camîşdir.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

Ev çiyê? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

li

dîl

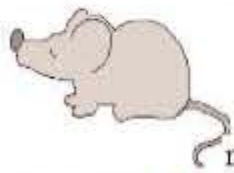
lepik

Ev çiyê? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ûrêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çiyê? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu âlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

mişk

Ev çiyê? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu qîçdir.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çiyê? Ev mişkê.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îî

dîk

îsot

Ev çiyê? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çiyê? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardir.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

keştî

Ev çiyê? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzûkdur.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çiyê? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gomidir.
Что это? Это парход.
What is it? It is a ship.

Kk

birek

kûsî

Ev çiyê? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardir.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Ev çiyê? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

lîmon

Ev çiyê? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ev çiyê? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

kund

kevçî

Ev çiyê? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

Ev çiyê? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qasıqdir.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

kûlî

Ev çiyê? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu ceyrandir.
Что это? Это джебран.
What is it? It is a deer.

Ev çiyê? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çoyirtkudur.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Nn

nan

trên

Ev çiyê? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Ev çiyê? Ev trênê.
Bu nêdir? Bu qatardir.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

reng

Ev çiyê? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zarrêbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

Ev çiyê? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadur.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

otobûs

Ev çiyê? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

Ev çiyê? Ev OtObûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

top

Ev çiyê? Ev soLe.
Bu nêdir? Bu ayuqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Ev çiyê? Ev toPe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBƏ-ALFABƏYA BI FERHENG

Pp

penir

Ev çiyə? Ev penirə.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pivaz

Ev çiyə? Ev pivazə.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

peçemək

Ev çiyə? Ev peçeməkə.
Bu nədir? Bu uarasdır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pənüs

Ev çiyə? Ev pənüse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiyə? Ev beqə.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyə? Ev qazə.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meçes

Ev çiyə? Ev meçesə.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

porteqal

Ev çiyə? Ev porteqalə.
Bu nədir? Bu portaqaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

şər

Ev çiyə? Ev şərə.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kəwrışk

Ev çiyə? Ev kəwrışkə.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tir

Ev çiyə? Ev tirə.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovı

Ev çiyə? Ev rovıye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sév

Ev çiyə? Ev séve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyə? Ev stêrkə.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyə? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sévik

Ev çiyə? Ev sévıke.
Bu nədir? Bu kərofədir.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şür

Ev çiyə? Ev şüre.
Bu nədir? Bu qılındır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyə? Ev şeçə.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şır

Ev çiyə? Ev şıre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şüşə

Ev çiyə? Ev şüşeyə.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tır

Ev çiyə? Ev tırıye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tütı

Ev çiyə? Ev tütıye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtük

Ev çiyə? Ev pirtüke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tımsah

Ev çiyə? Ev tımsahə.
Bu nədir? Bu tımsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utı

Ev çiyə? Ev utıye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyə? Ev guhə.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilür

Ev çiyə? Ev bitüre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brüşk

Ev çiyə? Ev brüşkə.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyə? Ev çavə.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

keVok

Ev çiyə? Ev keVokə.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyə? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyə? Ev kurmə.
Bu nədir? Bu qurddır.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çük

Ev çiyə? Ev çükə.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupışk

Ev çiyə? Ev dupışkə.
Bu nədir? Bu aqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

bivir

Ev çiyə? Ev bivirə.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyə? Ev berçavıke.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glass.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBƏ-ALFABƏYA Bİ FERHENG

Ww

werdek

Ev çiyê? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ôkdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çiyê? Ev wênecê.
Bu nêdir? Bu şekildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ewr

Ev çiyê? Ev ewro.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çiyê? Ev kewê.
Bu nêdir? Bu koklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xaxalok

Ev çiyê? Ev xaxaloke.
Bu nêdir? Bu arabûzêndir.
Что это? Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çiyê? Ev xaniyê.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çiyê? Ev xaçê.
Bu nêdir? Bu xaçdir.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çiyê? Ev berxê.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çiyê? Ev xiyare.
Bu nêdir? Bu xiyardir.
Что это? Это огурец.
What is it? It is a cucumber.

heyve

Ev çiyê? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

yek

Ev çiyê? Ev yekê.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çiyê? Ev çiyayê.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çiyê? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çiyê? Ev zengilê.
Bu nêdir? Bu zangdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çiyê? Ev zerikê.
Bu nêdir? Bu vedradir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çiyê? Ev derziyê.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

Kürdistan Halkı, Suriye Kürtleri İçin Seferber Olacak

Kürdistan'ın Kuzeyi'ndeki siyasi parti, oluşum ve şahsiyetlerin öncülüğünde; Suriye Kürtleri ve halkları için yardım seferberliği başlatılacak. İki yıldır faaliyette olan "Suriye Kürtleri ve Halkıyla Dayanışma Komitesi"nin de destek verdiği kampanya bir iki gün içinde başlayacak. Dayanışma Komitesi'nin bileşenleri arasında yer alan parti ve oluşumların (Hak-Par, Kadep, ÖSP, Azadi İnişiyatifi, Dicle-Fırat Diyalog Grubu, DDKD) yanısıra DTK ve BDP'nin de desteklediği kampanya ile Suriye Kürdistanı'ndaki halkın evlerini ve memleketlerini terketmeden, buldukları yerde yardım almasını hedefleyecek. Maddi yardımın yanısıra, Suriye Kürdistanı'na Türkiye destekli saldırgan grupların engellenmesi ve Suriye Kürdistanı'ndaki huzurun temini için de Ankara Hükümeti üzerinde diplomatik yollarla baskı kurulması ve Suriye Kürtleri ile diğer halkların barış içerisinde yaşadığı Suriye Kürdistanı'na yönelik saldırıların önlenmesine, Türkiye'nin saldırgan gruplara verdiği desteğin boşa çıkarılmasına çalışılacak. Türkiye, Suriye Kürtleri'nin kazanımlarını engellemek için, PYD'nin PKK ve Esad yanlısı olduğu propagandasını yaparken, bazı Selefî Grupları da Suriye Kürdistanı'na saldırma için istihbarat, silah ve lojistik destek sunmaktadır. Üçüncü haftasına giren ve zaman zaman şiddetlenen Serêkaniyê saldırısı da bu çerçevede değerlendirilmektedir. Oysa Hewlêr mutabakatı ile Kürt Yüksek Heyeti teşekkül etmiş ve PYD de bu heyetin bir bileşeni olarak yerini almıştı. Türkiye'nin, Hewlêr mutabakatı ve "Kürt Yüksek Konseyi"ni görmezden gelmesi ve Kürtlerin kendi kendini yönetme talebini PYD otoritesi olarak kamuoyuna sunması, Suriye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki halk ve siyasi yapılar arasında tepkiyle karşılaşmaktadır.

HABER DİYARBAKIR

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BİXWÎNÎ
	ya bi tîpên latînî	ya bi tîpên kirîlî	Latînî	
1	Aa	Аа	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzing, eş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Eli, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Fırat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerilla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îmî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, İbrahim, İran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, fîrîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, fimon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesen,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	Qq	Quling, qawe, qîr, qelem, qaiş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerilla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şîrîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Ûû	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêştî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmavil TAHİR

Türkiye devletinin 1937-1938 yıllarında Dersim'de gerçekleştirdiği soykırım Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) taşındı.

Türk devletinin 1937-1938 yıllarında Dersim'de gerçekleştirdiği soykırım Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) taşındı. UCM'ye 300 sayfalık bir dilekçe ile yapılan başvuruda, aralarında Türk Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile 12 Eylül faşist darbesinin mimarı Kenan Evren'in de bulunduğu 81 kişinin soykırım suçu ve soykırımı önlemeyi düzenleyen maddeler çerçevesinde yargılanmaları istendi.

Uluslararası hukukun merkezi olarak bilinen Hollanda'nın Lahey kenti bugün tarihi bir olaya tanık oldu. 75 yıl sonra Dersim'de Kürt kaynaklara göre 70 binden fazla kişiyi katlederek soykırımdan geçiren Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ilk kez Uluslararası alanda yargılanması için şikayet edildi.

Dersim 37-38 Soykırım Karşıtı Komitesi

ile Dersim'i Yeniden İnşa Cemiyeti, Dersim'de gerçekleştirdiği soykırımdan ötürü Türk devleti lehine Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) suç duyurusunda bulundu. UCM'ye 300 sayfalık bir dilekçe ile yapılan suç duyurusunda, aralarında Türk Başbakan Recep Tayyip

sürdüğünü belirten avukat Doğan, Dersim özgülünde ise 12 Eylül darbesi ile asimilasyon olarak, 1990'lı yıllarda binlerce köyün yakılarak 40 bin kişinin zorla göç ettirilmesi ve yapılan barajlarla sistemli bir şekilde sürdürüldüğünü vurguladı.

ERDOĞAN DAHİL 81 KİŞİNİN YARGILANMASI İSTENDİ

Seyit Rıza ve arkadaşlarının idam edildiği 17 Kasım tarihine dikkat çekerek, Türk Başbakan Erdoğan'ın 17

Kasım 2011 tarihinde katliam/soykırımdan ötürü 'özür' dilediğini belirten Doğan, ancak bu 'özür' üzerinden 1 yıl geçmesine rağmen bunun hiçbir gereğinin yerine getirilmediğini, aksine katliam/soykırımcı zihniyeti olduğu gibi sürdürmeye devam ettiğine dikkat çekti.

ve Alevilere karşı sürdürülmeye devam ettiğini vurgulayan Ber, yaptıkları başvuruya dikkat çekerek "Burada soykırımın sürdürücüleri yargılanacaktır. AKP yargılanacaktır" dedi.

'ERDOĞAN SEYİT RIZA ANITI ÖNÜNDE DİZ ÇÖKÜP ÖZÜR DİLEMELİ'

Türk Başbakan'ı Erdoğan'ın geçen yılki 'özür' dilemesine de değinen Ber, "Erdoğan Dersim'de Seyit Rıza anıtı önünde diz çöküp özür dilerse ancak anlamı olur. Bugün Kürt halkına karşı halan sürdürmekte olduğu soykırımı son vererek özür dilerse anlamı olur" ifadelerini kullandı.

Ayfer Ber ayrıca, çalışmalarının bununla sınırlı olmadığını belirterek, yakın zamanda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi gündemine de taşıyacaklarını sözlerine ekledi.

SOYKIRIMLAR UNUTULMAMALI

Dersim'i Yeniden İnşa Cemiyeti'nden yazar Haydar Işık, soykırımların unutulmasının sıradanlaşmasına neden olacağını belirterek, unutulmaması gerektiğini söyledi. Işık, "Holokostu, Terteleyi, Kürtlere karşı devam ettirilen soykırımı unutanlar, gözrmezden gelenler, ona destek veriyorlar demektir" dedi.

KARTAL: ULUSLARARASI GÜÇLER SOYKIRIMIN ORTAĞIDIRLAR

Dersim Soykırımı Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde

Erdoğan ile 12 Eylül faşist darbesinin mimarı Kenan Evren'in de bulunduğu 81 kişinin soykırım suçu ve soykırımı önlemeyi düzenleyen uluslararası ceza hukuku maddeleri çerçevesinde yargılanmaları istendi.

Lahey'de UCM'ye suç duyurusu dilekçesi verilmesinde, aralarında Kongra-Gel Başkanı Remzi Kartal, KNK Başkanı Tahir Kemalzadeh, Dersim'i Yeniden İnşa Cemiyeti'nden yazar Haydar Işık, Dersim 37-38 Soykırım Karşıtı Komitesi Başkanı Ayfer Ber, Demokratik Aleviler Federasyonu adına Hasan İnce, Hollanda Sentörü Düzgün Yıldırım, Yazar Ahmet Kahraman ve Dr. Işık İşcanlı'nın da bulunduğu 70'e aşkın kişi hazır bulundu.

300 SAYFALIK DİLEKÇE

ABD, Almanya, Hollanda, Belçika ve Türkiye'den çok sayıda avukatın imzasının bulunduğu dilekçe, saat 10.30 sularında avukat Erdal Doğan tarafından UCM'ye verildi.

Dilekçe'nin verilmesi ardından avukat Doğan, UCM ana binası önünde destek amaçlı bulunanlar ile basına yönelik kısa açıklamalarda bulundu. Avukat Doğan, UCM'ye sosyolog İsmail Beşikçi'nin özel hazırladığı raporu da içeren 300 sayfalık bir dilekçe ile başvurduklarını belirterek, soykırım suçu ve soykırımı önleme maddeleri çerçevesinde yapılan, bugün itibarıyla işleme alınan başvurunun kabul edilmesini beklediklerini söyledi.

SOYKIRIM, ASİMİLASYON DEVAM EDİYOR

Dersim'de gerçekleştirilen soykırımın, 1937-1938 yılı ile sınırlı kalmadığını, bugün Kürt kimliğinin ret ve inkarı, Alevi kimliğinin inkarı temelinde

Avukat Doğan, bunun için dilekçede, Dersim soykırımının hala yaşayan tüm sorumluları ile birlikte, bugün bunu devam ettiren aralarında T.C. Hükümeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, Savunma Bakanı İsmet Yılmaz, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer ile 12 Eylül faşist darbenin lideri Kenan Evren'in de bulunduğu toplam 81 kişinin yargılanarak cezalandırılmasını istediklerini kaydetti.

BÜTÜN İNSANLIĞI İLGİLENDİREN BİR SUÇ DUYURUSUDUR

Türkiye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni imzalamayan, dolayısıyla tanımayan ülkeler arasında bulunduğu da dikkat çeken Avukat Doğan, ancak söz konusu olan soykırım olduğu için UCM'nin bunu dikkatte almayacağını beklediklerini belirtti. Doğan, "Bu dilekçe Dersim'de uygulanan soykırımla sınırlı değil. Soykırımda kullanılan bombaları veren Almanya'yı ilgilendiriyor. İngiltere, Fransa'yı ilgilendiriyor. Soykırımın üzerinde sürdürüldüğü tüm Kürtleri ilgilendiriyor. Bütün insanlığı ilgilendiriyor" dedi.

'BURADA SOYKIRIMIN SÜRDÜRÜCÜLERİ YARGILANACAKTIR'

Avukat Erdal Doğan ardından, Dersim 37-38 Soykırım Karşıtı Komitesi Başkanı Ayfer Ber bir konuşma yaptı. Sözlerine "Bugün Kürtler, Aleviler, ezilenler için tarihi bir gündür" diyerek başlayan Ayfer Ber, Dersim'de soykırımdan geçirilen 100 bin insanın acısını taşımanın kolay olmadığını, ancak takipçisi olmanında büyük bir onur olduğunu söyledi.

CHP eli ile Dersim'de gerçekleştirilen soykırımın bugün AKP eli ile Kürt halkı

Kongra-Gel Başkanı Remzi Kartal, Dersim'de uygulanan soykırımın uluslararası hukuk zeminine taşınmasının Dersim ve Kürtler için önemli bir adım olduğunu söyledi. "Dersim katliamı, soykırımı, terteleşi, uluslararası güçlerin desteği ile gerçekleşmiştir" diyen Kartal, söz konusu uluslararası güçlerin bugün de Türk devletinin Kürtlere karşı sürdürdüğü soykırımı karşı tolerans göstermeyi sürdürdüğünü vurguladı. Kartal, uluslararası güçlerin katliama karşı direnen Kürt Özgürlük Mücadelesi'ni terörize ederek suç ortaklığı konularını sürdürdüklerini kaydetti.

'KATLIAMLARIN GÖRÜLMESİNİ SAĞLAMAK İÇİN ÖNEMLİ BİR BAŞVURUDUR'

"Bu başvuru, bu çifte standarta karşı, bu katliamların görülmesini sağlamak için önemlidir" diyen Remzi Kartal, ancak devam eden soykırım uygulamasına karşı seferberlik ruhu ile her alanda teşir etme faaliyetlerinin yürütülmesi gerektiğini belirterek, bu yönlü çalışmaların artırılması çağrısında bulundu. Kongra-Gel Başkanı Kartal, "Biz bunları yapar, sonuca ulaşırsak, ancak o zaman Seyit Rıza'lara, tüm şehitlerimize layık olacağız" diye konuştu.

'DERSİM ACISI, QAMIŞLO, MAHABAD, HEWLER'İN ACISIDIR'

"Dersim acısı Qamişlo, Mahabad, Hewler'in acısıdır" diyerek sözlerine başlayan KNK Başkanı Tahir Kemalzadeh, "Seyit Rıza'nın, Şeyh Said'in mezarını öpüyorum. Asla unutmaya çağız" vurgusunu yaptı.

Ulus olmaktan kaynakları hakları, özgürlükleri için mücadele verdiklerini belirten Kemalzadeh, ancak Kürtler

olarak uğradıkları katliam ve soykırımın da hesabını sorduklarını, sormaya devam edeceklerini belirtti. Türk halkının Dersim katliamı, Kürtlere karşı tüm katliamlardan utanç duyması gerektiğini belirten Tahir Kemalzadeh, "Dersim'in hesabı sorulmayana kadar acımız dinmeyecektir. Onun için hesabını sorana dek durmayacağız" dedi.

'ZİHNİYET AYNI ZİHNİYET'

Avrupa Ezilen Göçmenler Federasyonu Eş Başkanı Safak Arıbacı, bugün hala 'en iyi Kürt ölü Kürttür' zihniyeti ile sokakta, her alanda Kürt halkına karşı soykırımın devam ettiğini söyledi. Türk Başbakan Erdoğan'ın binlerce Kürt tutuşağın 68 gün sürdürdüğü açlık grevleri için 'açlık grevi yok' diyerek hakaret ettiğini belirten Arıbacı, "75 yıl önce katliamı yapan zihniyet aynı zihniyettir. O halde bizim de atalarımızın izinde direnmemiz gerekiyor" diye konuştu.

'BU SOYKIRIMIN BELGELENMESİDİR'

Yazar Ahmet Kahraman, tarihi bir yürüyüş olarak tanımladığı suç duyurusu için "Bu aynı zamanda soykırımın belgelenmesidir" dedi. Böylelikle Türklerin soykırım suçlaması ile yüz yüze geldiklerini belirten Kahraman, "Buna isyan etmeleri gerekiyor. Ama malesef sesi çıkmıyor" dedi.

UCM'ye yapılan suç duyurusu çalışmasında önemli katkılarda bulunan Dr. Işık İşcanlı, "Atalarımızın yapamadığını yapmaya çalışıyorum" diyerek bundan büyük onur duyduğunu söyledi.

Demokratik Aleviler Federasyonu'ndan Hasan İnce ise, ANF'ye yaptığı açıklamada, "Ortak yaşam olacaksa Türkiye bunu kabul etmelidir" diyerek Türkiye'yi UCM'ye taraf olmaya çağırdı.

'UCM'NİN YARGILAMA SÜRECİNİ BAŞLATMASINI BEKLİYORUZ'

Halepçe katliamından sonra UCM'ye Kürtlerin yapmış olduğu ikinci başvuru olduğunu belirten İnce, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı ilk kez bu düzeyde bir adım atılmasının Kürt halkı açısından çok önemli olduğunu söyledi. Erdoğan'ın Dersim'e ilişkin esasında CHP'ye karşı yaptığı sözde 'özür' dilemesinin devlet adına yapıldığına dikkat çeken Hasan İnce, bundan dolayı da UCM'nin dilekçeyi işleme alarak yargılama sürecini başlatmalarını beklediğini söyledi. Hasan İnce, bununla birlikte, benzer girişimlerin de devam edeceğini sözlerine ekledi.

ZULÜM...

Başvuru sırasında belkide en önemli sözleri soykırımın mağdurlarından Ali Rıza amca söyledi. Sözlerine her kese teşekkür ederek başlayan Ali Rıza amca, kadınların söngülerle, doğmamış çocukların huncarca, gençlerin, erkeklerin kurşuna dizilerek, mağaralara sığınanların kimyasallarla toplu halde katledilmelerini katliamı yaşamış olan yaşlılardan dinleyerek öğrendiğini söyledi. Bu katliamların bugün Kürdistanın her tarafından sürdürüldüğünü belirten Ali Rıza, "onun için birlikte karşı koymalıyız, mücadele etmeliyiz" dedi.

Seyit Rıza'nın "Davam yerde kalmayacak" sözlerini hatırlatan Ali Rıza amca, bugün Uluslararası Ceza Mahkemesi önünde bu mücadeleyi sürdürdüklerini söyledi. Ali Rıza amca konuşmasında, Seyit Rıza'nın dar agacına götürülürken soykırımcılara karşı sarf ettiği "Bu yaptığınız zulümdür" sözlerinden "zulüm" kelimesini bir kaç kez kullandı. Zulüm kelimesi Kürtlerin havzasına Dersim'de uygulanan soykırımı hatırlatan kelime olarak kazılmış durumda.

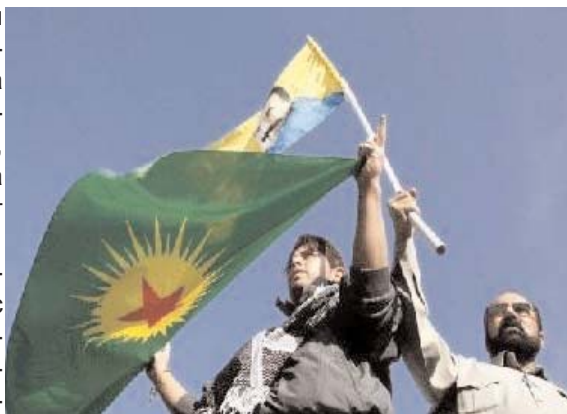
Турция заговаривает курдов

Руководство Турции готово активизировать усилия по урегулированию курдского вопроса, остающегося главным внутривнутриполитическим раздражителем последние 30 лет. Президент Абдулла Гюль обратился к парламенту с призывом разработать предложения по решению проблемы курдского меньшинства, которые лягут в основу диалога Анкары с Рабочей партией Курдистана (РПК). Впрочем, вопреки усилиям руководства страны, курдский вопрос грозит Турции новым расколом.

Призыву президента Абдуллы Гюля начать переговоры с курдами предшествовала массовая акция протеста, предпринятая находящимися в турецких тюрьмах активистами РПК. Продлившаяся 70 дней беспрецедентная голодовка, в которой приняли участие 500 человек по всей стране, не на шутку напугала власти. Протестующие требовали расширить права курдского меньшинства и улучшить условия содержания главы РПК Абдуллы Оджалана, отбывающего пожизненный срок за терроризм в одиночной тюрьме на острове Имралы в Эгей-

ском море.

Голодовка прекратилась только после того, как сам Абдулла Оджалан обратился к соратникам с призывом не загонять власти в угол и дать им еще один шанс начать переговорный процесс. Акция протеста достигла цели: турецкие

политики заговорили о необходимости возобновить контакты с РПК, признанной в Турции террористической организацией.

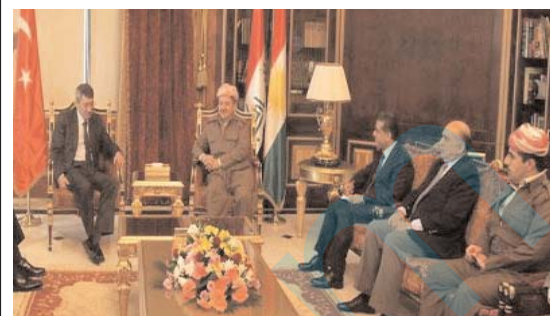
Остающийся неразрешенным на протяжении почти 30 лет курдский вопрос не раз приводил к серьезным вооруженным столкновениям на востоке страны и терактам в крупнейших турецких городах, за которыми стояла РПК. Ответом властей неизменно было

закручивание гаек. Самые крупные аресты после вынесения в 1999 году приговора Абдулле Оджалану произошли минувшим летом, когда турецкие власти провели масштабную операцию против курдских боевиков (см. "Ъ" от 10 августа). Всего жертвами турецко-курдского конфликта уже стали более 40 тыс. человек.

Сегодня турецкие власти заявляют о готовности поддерживать контакты с руководителем РПК. "Наша разведка и силы безопасности выходят на связь с Оджаланом, когда нужно принимать меры по предотвращению террористических угроз", — признал министр юстиции Садуллах Эргин. Однако к требованию курдов о расширении их прав как нацменьшинства в Анкаре относятся прохладно. Речь идет о создании учебных заведений и судов, осуществляющих делопроизводство на курдском языке. Лидер главной оппозиционной силы страны — Республиканской народной партии — Кемаль Кылычдароглу считает, что предоставление курдам права получать образование на родном языке "расколет нацию". И напоминает: в школах и университетах не запрещено изучать курдский язык в качестве факультативного

Президент Барзани встретился с послом Турции в Ираке

Президент Курдистана Масуд Барзани встретился с послом Турции в Ираке Юнусом Демирером для повышения связи

между обеими сторонами.

Во время встречи президент Барзани подчеркнул желание Курдистана работать вместе в направлении улучшения двусторонних отношений и развития стратегические отношения на благо обеих сторон в политической, торгово-экономической и инвестиционной сферах.

Посол Турции в Ираке Юнус Демирер, и генеральный консул Турции в Эрбиле обсудили с президентом Барзани отношения между Турцией и Курдистаном. Они также обменялись мнениями о политической ситуации в Ираке и по другим вопросам, представляющим взаимный интерес.

Курдские партии объединяются для провинциальных выборов в спорных территориях

Избирательная комиссия Ирака исключила Киркук из предстоящих провинциальных выборов в стране, назначенных на 20 апреля 2013 года.

Сарбаст Амеди, глава иракского Высшего избирательного совета (ИЭС), сообщил корреспонденту газеты "Rudaw", что "спикер иракского парламента официально уведомил ИЭС, что мы не должны подготовиться к провинциальным выборам в Киркуке, пока не будет указано иное".

По словам Амеди, на проведение предстоящих выборов было выделено более 150 миллиардов иракских динаров.

Первые провинциальные выборы в Ираке были проведены в 2005 году, через два года после падения режима Саддама Хусейна. Вторые выборы состоялись в 2009, и тогда Киркук также был исключен из-за политических разногласий. Иракское правительство отказалось провести выборы в многонациональной провинции на основе утверждения, что слишком многие курды перебрались в провинцию, результатом чего стали завышенные цифры курдских жителей провин-

ции.

Но в провинциях Ниневия и Дияля курдские политические партии будут работать в едином союзе, и они уже начали регистрацию для голосования.

Касро Горан, директор местного офиса Демократи-

Горан ожидает жесткой конкуренции, особенно в Мосуле, провинциальной столице Ниневии. "На Мосул оказывается большое давление. Коалиция Государства закона во главе с премьер-министром Нури аль-Малики, ориентирована

сказал Горан. "Численность курдов в Мосуле более миллиона".

Он ожидает, что курды выигрывают 30 процентов голосов, если они будут работать единым списком. "Курдский голоса приходят и извне Мосула, из таких рай-

ческой партии Курдистана (ДПК) сообщил "Rudaw", что "все курдские политические партии готовятся к участию в следующих выборах в едином альянсе".

Стороны обещают не повторять ошибку, которую они совершили на выборах 2009 года, когда они потеряли много голосов, участвуя отдельными списками.

на избирателей Мосула".

На выборах 2005 года арабы-сунниты бойкотировали голосование, что помогло победить курдам большинством голосов в Мосуле, и удерживать победу до 2009 года, когда арабы-сунниты получили большинство.

"Курды составляют одну треть населения Мосула,"

онов как Шангал, Шейхан и Махмур", сказал он.

Харем Камаль Ага, директор офиса Патриотического союза Курдистана (ПСК) в Мосуле, заявил "Rudaw", что ПСК, ДПК и Исламский союз Курдистана (ИСК) провели встречи по поводу создания возможно альянса.

"Для того, чтобы достичь

окончательного решения по этому вопросу, собрание должно быть проведено на высоком уровне, может быть, на уровне политических бюро. Мы должны принять решение о том, что курды должны делать," сказал он. Ага считает, что провинциальные выборы станут ступенькой, которую должны перешагнуть курды перед следующими парламентскими выборами в этих областях.

"Во время провинциальных выборов вскрыются вес и влияние политических партий", добавил он.

Около 40 арабских партий также должны принять участие в выборах в провинции Ниневия. Главная оппозиционная партия Курдистана, Движение за перемены (Горан), выступила самостоятельно на выборах 2010 года, но они планируют вступить в союз курдских партий на предстоящих выборах.

Арам-Шейх, директор координационного бюро "Горан" по выборам сказал "Rudaw", что "Горран решил принять участие в союзе с другими курдскими партиями в спорных районах".

Он добавил: "Опыт прошлых выборов показывает, что курдские голоса должны быть тщательно обработаны в спорных районах". Горан не выиграл ни одного места в Киркуке, Мосуле и Дияле в ходе последних выборов

ДИПЛОМАТ

№ 46 (194) 26 Ноября - 2 Декабря 2012 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ страница

Президент Талабани встретился с президентом Курдистана Барзани

Президент Ирака Джаляль Талабани прибыл в Эрбиль 19 ноября, чтобы встретиться с президентом Курдистана Масудом Барзани. По общению спутникового канала "Гали Курдистан", встреча является частью усилий президентов по разрешению нынешнего политического кризиса в стране.

Источники подтверждают, что формирование сил "Dijla", созданных по инициативе премьер-министра Ирака Нури аль-Малики, стало частью дискуссии

Три бригады пешмарга прибыли в подкрепление на север Мосула

Источник в Демократической партии Курдистана (ДПК) сообщил в четверг о прибытии трех бригад пешмарга в район, находящийся к северу от города Мосул, указывая, что эти бригады прибыли в подкрепление войск, дислоцированных в регионе. На условиях ано-

нимности источник сообщил "Shafaaq News", что "три бригады сил пешмарга прибыл в Бартилу и Башку к северу от Мосула, чтобы укрепить силы пешмарга в этом регионе", и по сообщениям без опасности в случае возникновения чрезвычайной ситуации. Местные официаль-

ные источники сообщают, что "привлечение суще-

ственных военных сил пешмарга в район Ханакин было совершено в пред-

дверии вступления сил, принадлежащих "Dijla"

Курдские студенты штурмуют небо в иракской военно-воздушной академии

Не допуская к поступлению в военно-воздушные силы при Саддаме Хусейне, курды были допущены в иракскую Академию военно-воздушных сил после падения его режима в 2003 году. Одним из

студентов был Хавал Захид Тахир, который сейчас является одним из лучших пилотов истребителей Ирака. Поступив в военную академию лишь пять лет назад, 26-летний Тахир в настоящее время является старшим лейтенантом ВВС Ирака, и преподает в академии "Rosatmiyah" в Багдаде.

"Это была моя детская мечта

- стать летчиком," рассказывает Тахир в интервью "Rudaw". Заявка Тахира была отвергнута военной академией "Qalasholan" в провинции Сулеймания пять раз, прежде чем он был принят в 2007 году вместе с 800 другими заявителями.

После того как он прошел медицинскую проверку и тест на знание английского языка, Тахир был переведен в академию "Rostamiyah" для подготовки в качестве пилота истребителя. Он закончил свой 3-летний курс как лучший студент курса. "Но из-за неподходящих погодных условий и пыльных бурь наши курсы были расширены до четырех лет," говорит он. В 1927 году первый раз группа иракских студентов, и курдов в том числе, была отправлена в колледж "Royal Air Force" в Великобрита-

нии. Их возвращение в Ирак 22 апреля 1931 г. теперь отмечается как День иракских ВВС.

С 1971 до 2004 года курдам было запрещено учиться в иракской Академии военно-воздушных сил. С тех пор десятки курдских студентов пополнили ее ряды и приступили к службе в иракской армии. Подполковник Азад Ибрагим, офицер Министерства пешмарга, работающий по связям с иракскими ВВС, рассказал, что "теперь у нас есть в общей сложности 30 пилотов-курдов".

"После проведения полетов на симуляторе, студенты получают доступ к истребителям", рассказывает Тахир. "Четырнадцать вылетов они совершают со своими инструкторами, а пятнадцатый, итоговый вылет они совершают самостоятельно. Каждый полет длится 10 минут. Мне доверили это сделать на 14-м вылете. Мои учителя были уверены во мне. Я был лучшим учеником на курсе"

Курдские пешмарга размещаются в области Дуз, из Багдада прибывают новые силы

Источники в курдских силах пешмарга сообщают, что их войска находятся "в состоянии повышенной готовности", на фоне поступающих новостей о том, что иракские военные силы перемещаются из Багдада в Киркук и Дуз (Туз).

Источник сообщил агентству "Асват аль-Ирак", что пешмарга размещаются на улицах и окраинах Дуза "в состоянии повышенной боевой готовности к любой чрезвычайной ситуации, но мы не хотим столкновений с любой военной силой для того, чтобы не потерять бойцов с обеих сторон".

"По нашей информации... большие военные силы переместились из Багдада..., о чем мы сообщили компетентным органам в курдском регионе", добавил источник.

Напряженность в провинции Киркук и области Дуз в последние несколько дней, была вызвана присутствием операционных сил "Dijla", которые были направлены в соответствии с распоряжениями премьер-министра Нури аль-Малики.

В сентябре прошлого года, центральное правительство сформировало новое военное командование, названное "Dijla" (Тигр), которое будет контролировать безопасность в спорных районах на севере Ирака: в провинциях Киркук, Диала и Салахаддин. Этот шаг

вызвал гнев курдских лидеров, которые считают, что он имеет "анти-курдские намерения и цели".

В прошлый четверг премьер-министр Малики предупредил курдские пешмарга от "разжигания" войны с правительственными силами, подчеркнув, что новая команда "не направлена против компонентов, провинций или национальностей", но создана и действует в пределах конституционных полномочий.

Президент Барзани в своем субботнем заявлении приказал своим силам пешмарга быть в повышенной готовности на случай столкновений с силами центрального правительства. Также Масуд Барзани заявил, что регион полностью готов защитить себя.

Дуз Хурмату, в пятницу стал свидетелем столкновения между курдскими силами пешмарга и иракским формированием "Dijla", в ходе которых два человека были убиты и 10 ранены.

kurdistan.ru

ТӘСІСЧІ ВӘ БАШ РЕДАКТОР:

ТАНІР СҮЛЕЙМАН

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:

ТАНІР СİLĒМАН

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:

Ramiz Cəbraylov

Xüsusi müxbir:

Sakit ÇIRAQLI

Региональный корреспондент:

Усуб ТЕЙФУР

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

www.diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri 40, küçə

S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû 40, soqaq

S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Bəxtiyar-4" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500